

**PEMBAHAGIAN PUSAKA DI KALANGAN MASYARAKAT ADAT
PERPATIH DI NEGERI SEMBILAN : SATU KAJIAN KES-KES PUSAKA
MENURUT ADAT DAN FARAIID.**

ABDUL HALIM BIN ZULKIFLI

**LATIHAN ILMIAH INI DIKEMUKAKAN UNTUK MEMENUHI
SEBAHAGIAN DARIPADA SYARAT MEMPEROLEH IJAZAH SARJANA
MUDA PENGAJIAN ISLAM DENGAN KEPUJIAN**

**JABATAN SYARIAH WA AL-QANUN
FAKULTI PENGAJIAN ISLAM
UNIVERSITI KEBANGSAAN MALAYSIA
BANGI
1989**

KHAS UNTUK TERSAYANG

Buat ayah dan ibu,
yang telah banyak berkorban dan
sentiasa mendoakan kejayaan ku
inilah hasilnya.....

buat bang long, bang ngah
dan juga kak ngah,
yang sentiasa mendorong dan membantu
inilah hasilnya.....

buat adik-adik, Yatie, Ina, Fauzi,
Rohana, Da dan Maria,
Turutilah jejak-jejak ini.....

dan rakan-rakan seperjuangan
Ju, Azmi, Ined dan lain-lain,
selamat menempuh liku-liku hidup,
semoga kita beroleh kejayaan.

-AMIN-

Pengakuan:

“Saya akui ini adalah hasil kerja saya sendiri kecuali nukilan-nukilan
dan ringkasan-ringkasan yang tiap-tiap satunya telah saya jelaskan
sumbernya”.

.....
(TARIKH)

.....
(ABDUL HALIM BIN ZULKIFLI)

Penghargaan

Al-Hamdulillah, saya bersyukur ke hadrat Allah swt yang telah memberi taufik, hidayah dan inayahnya kepada saya dalam menyediakan kajian ini dengan penuh kesabaran dan ketekunan sehingga selesai.

Saya mengambil peluang keemasan ini untuk mengucapkan jutaan terima kasih kepada Penyelia saya, Yang Berbahagia Dr. Ismail Mat, Pensyarah Jabatan Syariah Fakulti Pengajian Islam yang telah banyak memberikan bimbingan, nasihat, pertolongan dan tunjuk ajar kepada saya sehingga kajian ini dapat disiapkan dengan sempurnanya.

Tidak ketinggalan juga saya mengucapkan setinggi-tinggi terima kasih kepada Encik Mustapa bin Haji Alias, Pegawai Penyelesai Pesaka Daerah Seremban, Encik Sulaiman bin Kadimi, Pegawai Pembahagian Pesaka Negeri Sembilan Timur, Encik Ramly bin Harun, Pen. Penempatan Ting. Khas (Pen. Pentadbir Tanah Daerah Rembau), Kerani Pembahagian Pesaka, Tuan Qadi Daerah Seremban dan orang-orang perseorangan yang telah memberikan sumbangan yang telah memberikan sumbangan dalam menyiapkan kajian ini.

Terima kasih juga saya tujukan kepada Universiti Kebangsaan Malaysia, Ketua Jabatan, para Pensyarah Jabatan Syariah, Perpustakaan Fakulti Pengajian Islam, Perpustakaan Tun Sri Lanang dan Perpustakaan Universiti Malaya.

Ucapan setinggi-tinggi terima kasih juga penulis sampaikan terhadap kedua ibu bapa yang dikasihi yang sentiasa berdoa ke hadrat Allah swt agar penulis berjaya dalam pelajaran di setiap masa. Begitu juga kepada abang Long, abang Ngah, kak Ngah yang telah memberikan kerjasama sama ada serupa tenaga, material mahupun moral dalam menyiapkan kajian ini. Untuk adik Yatie, Ina, Fauzi, Da dan Maria agar kelian semua akan beroleh kejayaan dunia dan akhirat.

Kepada rakan-rakan seperjuangan, semoga tabah dalam menghadapi liku-liku hidup yang penuh dengan cabaran dan dugaan ini.

Akhir sekali, penulis mengucapkan ribuan terima kasih kepada semua pihak yang telah memberikan sumbangan dan pertolongan secara langsung dan tidak langsung, baik yang berupa buah fikiran, tenaga dan usaha serta nasihat dan perangsang kepada saya dalam menyiapkan kajian ini.

Saya memohon balasan baik daripada Allah swt di atas usaha dan jasa baik tuan-tuan telah curahkan itu. Jaza kumullahu khairan.

Wa Allahu a'lam

“YA ALLAH, AMPUNILAH DOSA-DOSA KAMI DAN BERKATILAH KAMI DI DALAM MENERUSKAN PENGABDIAN KEPADAMU”.

Ikhlas,
Abdul Halim bin Zulkifli,
Jabatan Syariah Wa al-Qanun,
Fakulti Pengajian Islam,
U.K.M
43600 Bangi,
Selangor.

Sinopsis

Penulisan Latihan Ilmiah ini yang bertajuk “Pembahagian Pesaka Di Kalangan masyarakat Adat Perpatih di Negeri Sembilan : satu kajian kes-kes Pesaka Menurut Adat dan Faraid” adalah suatu kajian yang menumpukan kepada kes-kes Pesaka Tanah Adat dan Tanah Faraid di Negeri Sembilan. Oleh itu, penulis hanya memilih dua daerah Rembau dan daerah Seremban dalam usaha mengumpulkan kes-kes yang berkaitan dengan Adat dan Faraid. Tujuan kajian ini adalah untuk melihat cara pembahagian Pesaka yang telah diamalkan oleh masyarakat Adat Perpatih dan sejauh mana ianya bercanggah dengan cara pembahagian menurut hukum faraid. Sebelum membincangkan pandangan masyarakat Adat Perpatih itu terhadap harta Pesaka, kajian ini pertamanya menyentuh tentang definisi adat, takrif Pesaka menurut Islam dan juga sebab-sebab yang membolehkan seseorang itu mewarisi harta Pesaka. Perbincangan seterusnya ditumpukan kepada persoalan profesor dalam pembahagian Pesaka, peranan Pegawai Penyelesai Pesaka dan ketentuan peruntukan undang-undang yang menyentuh pembahagian harta Pesaka yang berkuatkuasa di Negeri Sembilan. Akhirnya, tumpuan kajian diberikan kepada penganalisaan kes-kes Pesaka yang tidak selesai meliputi kes-kes Tanah Pesaka Adat dan Tanah Pesaka Faraid. Hasil kajian ini telah menunjukkan bahawa pengaruh adat masih kuat mempengaruhi kehidupan masyarakat Adat Perpatih dalam konteks pembahagian Pesaka.

KANDUNGAN

Judul.....	i
Pengakuan.....	ii
Penghargaan.....	iii
Sinopsis.....	v
Jadual Kandungan.....	vi
Daftar Jadual.....	ix
Judul Transliterasi.....	x
Senarai Singkatan Kata.....	xii
Pendahuluan.....	xiii
Kandungan.....	vi
Bibliografi	
Lampiran	

BAB 1

1. Pengenalan.....	1
2. Definisi Adat.....	2
a) Pembahagian Adat.....	7
b) Adat-Adat Di Malaysia.....	10
3. Pengertian Pesaka Menurut Islam.....	20
a) Pengertian Ilmu Miras.....	22
b) Pensyarikatan Perwarisan.....	25
c) Sebab-Sebab Mempesakai.....	36
4. Kedudukan Pesaka Di Dalam Adat Perpatih.....	41

BAB II

1. Pengenalan.....	49
2. Acara Dalam Pembahagian Pesaka.....	50
a) Permohonan.....	50
b) Penilaian.....	52
c) Faraid Kadi.....	53
d) Perbicaraan.....	56
I. Kesan Sampingan Perbicaraan.....	60
i. Rayuan Bicara Semula.....	64
ii. Perbicaraan Kali Kedua.....	66
3. Peranan Pegawai Penyelesai Pesaka.....	68
a) Perintah Perlantikan.....	72

b) Proses Penyediaan Perintah.....	73
4. Harta Pesaka Menurut Undang-Undang Pembahagian Harta Pesaka 1955.....	75
a) Harta Alih Dan Harta Tidak Alih.....	76
b) Wasiat Dalam Harta Pesaka.....	78
c) Pelaksanaan Akta Harta Pesaka Kecil.....	78

BAB III

1. Pengenalan.....	82
2. Rasional Pemilihan Tempat Kajian.....	83
3. Penganalisaan Kes-Kes.....	94
a) Analisa Kes-Kes Tanah Faraid Daerah Seremban.....	94
b) Analisa Kes-Kes Tanah Pesaka Adat Rembau.....	94
c) Analisa Kes-Kes Tanah Faraid Rembau.....	95
4. Kedudukan Kes-Kes Pesaka Yang Tidak Dapat Diselesaikan.....	96
a) Sebab-Sebab Kes Dibatalkan.....	97
5. Masalah-Masalah Yang Dihadapi Oleh Pejabat Daerah Dalam Menyelesaikan Kes-Kes Pesaka.....	99
a) Masalah Pengurusan Perbicaraan.....	100
i. Masalah Pentadbiran Dan Perbicaraan.....	104
ii. Masalah Dari Pihak Orang Ramai.....	106
b) Masalah Pegawai Penyelesai Pesaka.....	111
i. Masalah Pertelingkahan Waris.....	112
ii. Kerumitan Menguatkuasakan Ahli Waris Yang Tidak Hadir.....	113
c) Cadangan.....	115
Penutup.....	118

4. Daftar Jadual:

Jadual 1 : Pembahagian Pesaka Menurut al-Quran.

Jadual 2 (A) : Kes-kes Tanah Faraid Daerah Seremban (1982-87).

Jadual 2 (B) : Kes-kes Tanah Pesaka Adat Daerah Rembau (1982-87).

Jadual 3 (A) : Kes-kes Tanah Faraid Daerah Rembau (1982-87).

Jadual 3 (B) : Kes-kes Pembahagian Pesaka Daerah Rembau (1982-87).

Jadual 4 : Penyata Bulanan Penyelesaian Harta Pesaka Kecil Tahun 1987.

PENDAHULUAN

A. PERMASALAHAN

Masalah pembahagian Pesaka yang telah diamalkan oleh masyarakat Adat Perpatih di Negeri Sembilan merupakan satu sistem pembahagian yang lebih menitikberatkan kepentingan anak perempuan daripada anak lelaki. Dengan ini juga pembahagian Pesaka mengikut Adat Perpatih akan melebihi bahagian Pesaka untuk anak perempuan daripada anak lelaki.

Memandangkan masalah ini semakin serius di mana walaupun ianya bercanggah dengan hukum faraid, tetapi setakat ini tiada perubahan yang telah dibuat. Namun begitu, terdapat juga cadangan-cadangan dari orang yang tahu dan menyedari hakikat ini, tetapi nampaknya segala cadangan tersebut tidak diindahkan oleh orang-orang yang bertanggungjawab. Sekiranya sistem pembahagian Pesaka mengikut Adat Perpatih itu tidak diubah, selama itulah sistem itu tidak akan selaras dengan pembahagian mengikut hukum faraid.

Oleh yang demikian, adalah perlu bagi pengkaji-pengkaji Adat Perpatih untuk mengkaji aspek-aspek pembahagian Pesaka yang didapati bercanggah dengan syarak. Jadi, disebabkan kesedaran inilah penulis telah mengambil inisiatif untuk mengkaji tentang “Pembahagian Pesaka Di Kalangan Masyarakat Adat Perpatih di Negeri Sembilan. Satu kajian kes-kes Pesaka menurut Adat Perpatih Faraid.

B. KAJIAN MASA LALU

Beberapa kajian mengenai Adat Perpatih telah dilakukan di beberapa daerah seperti Port Dickson, Jempol, Rembau dan lain-lain serta beberapa pendekatan telah dilakukan untuk melihat aspek-aspek tertentu secara ilmiah. Kajian I yang pernah ditulis oleh Zubaidah Ahmad yang bertajuk “Pengaruh Adat Dalam Perkahwinan, Penceraian dan Pembahagian Pesaka Di Kalangan Masyarakat Islam Negeri Sembilan”.

Memandangkan terdapat beberapa tajuk yang telah dibincangkan, penyelidikan merangkumi seluruh Negeri Sembilan dalam bentuk generalisasi, jadi beberapa bahagian dalam kajian yang tidak dapat di analisa secara mendalam dan terperinci.

Begitu juga kajian yang telah dilakukan oleh Habibah Zainuddin tentang Adat Perpatih yang bertajuk “Adat Perpatih, pandangan Islam dan Masyarakat Rembau”, di mana kajian tersebut lebih menumpukan perhatian kepada pengaruh Adat Perpatih yang didapati di Daerah Rembau dan tidak jauh bezanya dengan kajian yang pertama di mana pengolahannya meliputi aspek keluarga, perkahwinan dan juga Pesaka.

Kajian selanjutnya telah dilakukan oleh Bariah bt. Tokiah yang berbentuk “Adat dan Pengamalannya Oleh Masyarakat Melayu Rantau Menurut Pandangan Islam”. Ketiga-tiga penulis tersebut walaupun menyentuh tentang masalah Pesaka tetapi kajian mereka tidak menumpukan sepenuhnya kepada isu-isu Pesaka dengan melihat masalah tersebut benar-benar berlaku dalam konteks masyarakat Adat di Negeri Sembilan.

Dengan demikian, penulis bercadang untuk mengkaji tentang konsep pembahagian Pesaka di kalangan masyarakat Adat Perpatih dan sejauh mana konsep ini bercanggah dengan hukum faraid dengan menumpukan kepada kajian-kajian kes yang telah dibicarakan di beberapa Pejabat Daerah Negeri Sembilan.

Kes-kes berkenaan merupakan data utama dalam kajian ini dan keputusan dari kes ini akan diteliti secara menyeluruh sebelum penulis dapat menilai apakah aspek sebenar yang berlaku dan apakah yang bercanggah dengan perundangan Islam. Kes-kes yang tidak dapat diselesaikan akan di asing dalam bahagian yang lain.

C. KEPENTINGAN KAJIAN

Walaupun telah banyak dilakukan kajian dan juga penulisan tentang Adat Perpatih di Negeri Sembilan, namun dirasakan masih terdapat beberapa kekurangan tentang aspek penulisan itu. Masih ada lagi aspek –aspek yang belum lagi terbongkar untuk pengetahuan umum. Dalam kajian ini, penulis akan cuba mengkaji persoalan-persoalan yang timbul dari sistem pembahagian Pesaka itu dan beberapa cadangan bagi mengatasi persoalan yang timbul dari cara perwarisan demikian. Dengan cara ini, penulis akan cuba membuat perbandingan antara sistem pembahagian Pesaka menurut Adat Perpatih dan Islam serta membuat rumusan terhadapnya.

Di samping itu, penulis akan menganalisis kes-kes Pesaka yang tidak selesai menurut adat yang terdapat di Pejabat-pejabat Tanah atau kes-kes yang berkait dengan pembahagian Pesaka itu.

D. METOD KAJIAN

1. Perpustakaan

Bahan-bahan bacaan seperti kajian-kajian ilmiah oleh pensyarah-pensyarah, mahasiswa-mahasiswa, journal-journal oleh pengkaji-pengkaji Barat, buku-buku yang ditulis sendiri oleh penulis-penulis tempatan dan kertas-kertas kerja seminar yang terdapat di perpustakaan Universiti Malaysia mahupun di Universiti Malaya merupakan bahan-bahan asas yang akan digunakan dalam penulisan latihan ilmiah ini.

2. Temu Bual

Penulis juga mengadakan temu bual dengan pihak-pihak yang terlibat secara langsung dan tidak langsung untuk mendapatkan maklumat yang sebenarnya dari mereka. Orang-orang yang terlibat dalam temu bual itu seperti Pegawai Penyelesai Pesaka, Pegawai Petempatan, Pegawai Pembahagian Pesaka, Kerani-kerani Pesaka, Qadi, ketua-ketua suku dan orang-orang tua yang berpengalaman mengenai Adat Perpatih.

3. Pengamatan

Pengamatan penulisan terhadap pentadbiran Pejabat Tanah khususnya dalam pembahagian Pesaka juga merupakan salah satu cara dalam kajian ini.

Di samping itu, penulis juga mengikuti beberapa kes-kes perbicaraan pembahagian Pesaka yang telah diadakan oleh pihak-pihak yang bertanggungjawab. Dengan cara ini, penulis dapat melihat sendiri tentang prosedur dalam sesuatu perbicaraan dan keadaan sebenar yang berlaku semasa perbicaraan.

E. ORGANISASI PENULISAN

Dalam bab pertama, penulis akan memberikan beberapa takrif adat mengikut pelbagai pendapat. Pada umumnya, takrif itu berbeza tetapi pada dasarnya ia mempunyai erti yang saling berkaitan. Pembahagian adat juga diberikan secara ringkas dan adat-adat yang wujud di Malaysia ini. Penulis juga mengemukakan tentang takrif Pesaka menurut pandangan Islam berserta dalil-dalil pensyarikatan Pesaka dan keadaan-keadaan yang membolehkan harta Pesaka itu diwarisi, dinyatakan juga tentang kedudukan Pesaka dalam masyarakat Adat Perpatih.

Bab dua akan membicarakan tentang kajian kes-kes Pesaka Tanah Adat dan Tanah Faraid di Daerah Rembau dan Daerah Seremban serta sebab-sebab dilakukan kajian ini. Ini meliputi acara dalam pembahagian Pesaka dari peringkat permohonan hingga penyelesaiannya. Akta Harta Pesaka Kecil (Pembahagian) 1955 akan digunakan sebagai bukti kepada peruntukan-peruntukan tertentu.

Bab ketiga pula membincangkan tentang kes-kes Pesaka yang tidak selesai berserta data-data kes sejak tahun 1982-1987 serta sebab-sebabnya di samping masalah-masalah yang dihadapi oleh Pejabat Tanah dalam menyelesaikan kes-kes Pesaka itu.

Bahagian akhir adalah penutup kepada keseluruhan kajian ini.

BAB III

KES-KES PESAKA YANG TIDAK DAPAT DISELESAIKAN

1. Pengenalan.

Dalam bab ini, penulis memulakan perbincangan tentang rasional pemilihan tempat kajian sebelum menumpukan perbincangan mengenai kes-kes yang tidak dapat diselesaikan yang meliputi kes-kes yang bertangguh dan juga kes-kes yang dibatalkan. Perbincangan dibuat untuk mengetahui kenapa sesuatu kes itu ditangguhkan atau dibatalkan. Sebelum mengemukakan rumusan dan cadangan, penulis cuba menganalisa kes-kes Pesaka yang tidak dapat diselesaikan sama ada di Daerah Seremban dan Daerah Rembau. Analisa ini dibuat bertujuan untuk melihat sejauh mana pengaruh adat diperolehi dalam amalan orang Minangkabau dalam penyelesaian kes-kes Pesaka. Kes-kes Pesaka yang dianalisa itu meliputi kes Tanah Adat dan Tanah Faraid.

Akhir sekali, penulis telah cuba menyingkap beberapa masalah dalam pentadbiran untuk mengenalpasti apakah masalah sebenar yang dihadapi oleh Pejabat Pengendalian Pesaka yang menyebabkan kes-kes dilambatkan penyelesaiannya. Melihat kepada permasalahan demikian, beberapa cadangan telah dikemukakan oleh penulis dalam usaha mempertingkatkan lagi kecekapan pegawai-pegawai berkaitan dalam menyelesaikan kes-kes di Negeri Sembilan.

2. Rasional Pemilikan Tempat Kajian.

Dalam kajian ini, penulis telah memilih dua kawasan iaitu Daerah Seremban dan Daerah Rembau untuk mengkaji kes-kes Pesaka sama ada kes tersebut telah diputuskan mengikut adat ataupun faraid. Kajian ini dibuat bertujuan untuk memberi penilaian secara objektif sejauh mana pembahagian Pesaka yang telah diamalkan oleh masyarakat Adat Perpatih di kedua-dua daerah berkenaan mempunyai pengaruh adat atau amalan mereka yang telah disesuaikan dengan pengaruh Islam.

Daerah Rembau dipilih sebagai 'sampel' dalam kajian memandangkan masyarakat adat di daerah ini masih berpegang kuat dengan Adat Perpatih dalam kehidupan mereka sama ada yang menyentuh hal-hal perkahwinan, perceraian dan pembahagian Pesaka. Kajian kes nanti akan dapat memberi gambaran sejauh mana kes-kes Pesaka menurut adat telah dikendalikan di daerah ini berbanding dengan kes-kes faraid yang telah dibawa dan dibicarakan mengikut faraid.

Manakala Daerah Seremban pula ialah daerah di mana penduduknya bercampur antara orang Melayu Minangkabau dengan masyarakat lain dan di daerah ini tiada Tanah Adat dan ia tidak tergolong dalam Tanah Pesaka Adat seperti mana dalam Daerah Rembau. Dengan demikian kes-kes dibawa dan diselesaikan di sini, pada keseluruhannya menurut cara pembahagian faraid atau cara muafakat.

Suatu fakta yang menarik dalam kajian ini ialah didapati bahawa meskipun penduduk Negeri Sembilan di Seremban diberi kebebasan sama ada mengikut cara pembahagian faraid atau muafakat, namun sebahagian besar daripada mereka adalah memilih cara muafakat dalam penyelesaian kes-kes Pesaka di kalangan mereka sendiri.

Ini terbukti daripada jumlah kes tersebut di mana 1,083 kes atau 93.12% telah dikendalikan melalui cara muafakat. Penyelesaian kes mengikut cara faraid hanyalah 80 kes sahaja atau 6.87% sejak tahun 0982-87 (Lihat jadual) 2(A)).

Di Daerah Rembau pula, kita dapati antara 1982-87 terdapat sejumlah 626 kes dan kes Tanah Pesaka Adat yang tidak dapat diselesaikan di Rembau hanyalah 41 kes sahaja (Lihat jadual 2 (B)). Manakala kes faraid pula berjumlah kira-kira 621 kes dan 60 kes adalah kes yang dapat diselesaikan (Lihat jadual 3 (A)).

Meskipun perbezaan kes-kes yang tidak dapat diselesaikan iaitu Tanah Pesaka Adat dan Tanah Faraid, sebahagian saja mereka didapati bahawa dalam kes faraid hanya sebahagian saja mereka yang setuju membawa kes-kes ke Mahkamah untuk mendapat keputusan secara faraid iaitu 11.93%, manakala pembahagian Pesaka menurut muafakat 88.06% (Lihat jadual 3 (B)). Keadaan ini jelas menunjukkan pengaruh adat masih kuat lagi dalam penyelesaian Pesaka yang diamalkan oleh masyarakat Adat Perpatih Negeri Sembilan.

Jika dibandingkan dengan Daerah Seremban di mana Tanah Pesaka Adat tidak kedapatan, pengaruh adat masih lagi kuat di mana cara pembahagian secara muafakat adalah lebih tinggi jika dibandingkan dengan pembahagian secara faraid.

Jadual 2(A).

Kes-kes Tanah Faraid Di Daerah Seremban (1982-87).

Jumlah kes yang telah didaftarkan	-	1345 kes
Jumlah kes yang tidak selesai	-	110 kes
Jumlah kes yang telah dibatalkan	-	72 kes
		182 kes

Jadi, jumlah kes yang tidak selesai dan telah dibatalkan ialah 182 kes atau 13.53%. Jumlah kes yang telah selesai dibicarakan ialah 1163 kes.

Cara pembahagian:

Jumlah kes yang dibahagi menurut faraid- 80 kes atau 6.87%.

Jumlah kes yang dibahagi menurut muafakat- 1083 kes atau 93.12%.

TAHUN	JUMLAH KES YANG TELAH DIDAFTARKAN	JUMLAH KES YANG TIDAK SELESAI	JUMLAH KES YANG TELAH DIBATALKAN
1982	184	7	15
1983	223	12	9
1984	211	18	7
1985	241	9	18
1986	228	20	8
1987	258	44	15
JUMLAH	1345	110	72

Jadual 2 (B)

Jumlah Kes-Kes Tanah Pesaka Adat Daerah Rembau (Tahun 1982-1987).

TAHUN	JUMLAH KES YANG TELAH DIDAFTARKAN	JUMLAH KES YANG TIDAK SELESAI	JUMLAH KES YANG TELAH DIBATALKAN
1982	75	10	3
1983	115	6	1
1984	93	7	3
1985	91	4	-
1986	130	10	6
1987	122	4	6
JUMLAH	626	41	19

Jumlah kes yang telah didaftarkan	-	526 kes
Jumlah kes yang tidak selesai	-	41 kes
Jumlah kes yang telah dibatalkan	-	19 kes
Jumlah		<u>60 kes = 9.58%</u>

Jadual 3 (A)

Kes-Kes Tanah Faraid Daerah Rembau (1982-1987).

TAHUN	JUMLAH KES YANG TELAH DIDAFTARKAN	JUMLAH KES YANG TIDAK SELESAI	JUMLAH KES YANG TELAH DIBATALKAN
1982	66	4	9
1983	100	2	2
1984	101	2	10
1985	106	3	10
1986	120	14	1

1987	128	35	1
JUMLAH	621	60	33

Jadual 3 (B)

Kes-Kes Pembahagian Pesaka Daerah Rembau (Tanah Faraid) Dari Tahun 1982-87.

Jumlah kes yang telah didaftarkan	-	621 kes
Jumlah kes yang tidak selesai	-	60 kes atau 9.66%
Jumlah kes yang telah dibatalkan	-	33 kes atau 5.31%
Jumlah	-	<u>93 kes atau 14.97%</u>

Jadi, jumlah kes yang tidak selesai dan telah dibatalkan ialah 93 kes atau 14.97%.

Jumlah kes yang telah selesai dibicarakan – 528 kes.

Cara pembahagian:

Pembahagian secara faraid	-	63 kes atau 11.93%
Pembahagian secara muafakat	-	<u>465 kes atau 88.06%</u>
Jumlah		<u>528 kes atau 99.06%</u>

Dalam penyelesaian Harta Pesaka Kecil dalam tempoh satu tahun iaitu tahun 1987 antara dua daerah yang berbeza iaitu Daerah Rembau dan Daerah Seremban, didapati kes-kes yang tidak dapat diselesaikan di Daerah Seremban adalah lebih tinggi jika dibandingkan dengan Daerah Rembau (Lihat jadual 4). Ini memang tidak dapat dinafikan kerana Seremban merupakan ibu Negeri Sembilan yang mempunyai penduduk yang lebih ramai lagi jika dibandingkan dengan penduduk di dalam Daerah Rembau.

Jadual 4: Penyata Bulanan Penyelesaian Harta Pesaka Kecil Bagi Tahun 1987.

Bulan	Daerah	Baki Bulan Lepas	Kes Yang Diterima	Jumlah	Panggil Bicara	Selesai	Baki
Jan	Seremban	56	38	94	27	15	79
	Rembau	39	8	47	22	12	35
Feb	Seremban	79	26	105	48	75	75
	Rembau	35	4	39	16	9	30
Mar	Seremban	75	10	85	22	15	70
	Rembau	30	11	41	8	7	34
Apr	Seremban	70	23	93	27	14	79
	Rembau	34	29	63	8	5	58
Mei	Seremban	79	14	93	33	8	85
	Rembau	58	12	70	11	7	73
Jun	Seremban	70	23	93	15	8	85

	Rembau	64	16	80	13	7	73
Jul	Seremban	85	29	114	37	22	92
	Rembau	73	11	84	19	12	72
Ogos	Seremban	92	17	109	21	11	98
	Rembau	72	25	97	33	6	91
Sep	Seremban	98	31	129	43	24	105
	Rembau	91	5	96	26	14	82
Okt	Seremban	105	14	119	46	32	87
	Rembau	82	9	91	16	10	81
Nov	Seremban	87	15	102	20	14	88
	Rembau	81	9	100	16	5	95
Dis	Seremban	88	21	109	12	5	104
	Rembau	95	4	99	12	5	94

3. Penganalisa Kes-Kes.

a) Analisa kes-kes tanah faraid daerah seremban (1982-87).

Jumlah kes-kes Tanah Faraid Seremban yang telah didaftarkan sejak tahun 1982-87 (Lihat jadual 2(A) ialah 1,345 kes sahaja. Namun begitu, jumlah kes yang tidak selesai ialah 182 kes atau 13.53% yang merangkumi kes yang belum selesai atau kes yang tertangguh dan kes yang telah dibatalkan. Jadi jumlah kes yang telah selesai dibicarakan ialah 1,163 kes atau 86.46% sahaja daripada 1,345 kes yang telah didaftarkan di Pejabat Tanah Seremban.

Cara pembahagian kes-kes yang telah selesai dibicarakan ialah 80 kes atau 6.87% menurut cara pembahagian faraid, manakala 1,083 atau 93.12% menurut cara muafakat. Keadaan ini jelas menunjukkan bahawa masyarakat di Daerah Seremban ini juga lebih cenderung kepada cara pembahagian menurut muafakat dalam harta Pesaka kepada ahli-ahli waris yang hendak menerimanya.

b) Analisa kes-kes Tanah Pesaka Adat Daerah Rembau (1982-87).

Jumlah kes-kes Tanah Pesaka Adat Daerah Rembau yang didaftarkan sejak tahun 1982-87 (Lihat Jadual 2(B) ialah 626 kes sahaja. Jumlah kes yang dapat diselesaikan mengikut cara pembahagian adat hanyalah 60 kes di mana 41 kes tidak dapat diselesaikan, hanyalah 19 kes telah dibatalkan permohonannya. Jadi, jumlah kes yang dapat diselesaikan oleh pihak yang bertanggungjawab ialah 556 kes atau 90.41% dan kes yang tidak selsesai 60 kes atau 9.58% sahaja.

Keadaan ini jelas menunjukkan bahawa sebahagian besar kes-kes Tanah Pesaka Adat dapat diselesaikan kerana cara pembahagian mengikut cara adat yang hanya melibatkan golongan perempuan saja tanpa melibatkan kaum lelaki.

c) Analisa kes-kes Tanah Faraid Daerah Rembau (1982-87).

Jumlah kes-kes Tanah Faraid Daerah Rembau yang telah pun didaftarkan sejak dari tahun 1982-87 (Lihat Jadual 3(B)) ialah 621 kes sahaja. Namun begitu, jumlah kes yang tidak dapat diselesaikan ialah 60 kes atau 9.66% manakala jumlah kes yang telah dibatalkan ialah sebanyak 33 kes atau 5.31%. jadi, jumlah keseluruhan kes yang tidak selesai dan telah dibatalkan ialah 93 kes ataupun 14.97% daripada 621 kes yang telah didaftarkan di Pejabat tersebut.

Oleh itu, jumlah kes yang dapat diselesaikan oleh pihak yang berkenaan ialah 528 kes sahaja daripada 621 kes yang telah didaftarkan sejak tahun 1982-87. cara pembahagian Pesaka yang telah dilaksanakan mengikut pembahagian faraid ialah 63 kes atau 11.93%, manakala pembahagian secara muafakat antara ahli-ahli waris ialah 465 kes atau 88.06% (Lihat Jadual 3(B)). jadi, dari cara pembahagian ini jelas menunjukkan bahawa masyarakat Adat Perpatih di Negeri Sembilan masih lagi mengamalkan cara pembahagian mengikut muafakat di mana sebahagian besar cara ini melebihi bahagian terhadap anak perempuan.

4. Kedudukan Kes-Kes Pesaka Yang Tidak Dapat Diselesaikan.

Dalam kajian penulis tentang kes-kes Pesaka di Daerah Seremban dan Daerah Rembau, didapati bahawa kes-kes Pesaka yang tidak dapat diselesaikan pada keseluruhannya adalah kes-kes yang berkaitan Pesaka menurut faraid sahaja.

Di Daerah Seremban umpamanya (Lihat jadual 1), antara tahun 1982-87 terdapat kira-kira 1,345 kes yang telah didaftarkan dan daripada jumlah kes tersebut hanya 1,163 kes sahaja yang dapat diselesaikan. Manakala 182 kes atau diselesaikan dan keseluruhan kes adalah berkaitan dengan faraid.

Menurut penelitian penulis, jenis yang tidak dapat diselesaikan oleh sebab-sebab dari sikap ahli waris sendiri. Contohnya, seperti dalam kes permintaan daripada Abd. Ghani bin Bakar¹ di mana perbicaraan terpaksa ditangguhkan kerana ramai waris tidak hadir di dalam perbicaraan yang diadakan itu.

Manakala sebab lain ialah tiadanya persepakatan antara ahli waris dalam masalah untuk membahagikan harta Pesaka si mati. Contohnya, seperti dalam kes permintaan daripada Alias bin Ahmad² di mana perbicaraan dalam kes ini juga tidak dapat diselesaikan oleh Pejabat Tanah Rembau.

a) Sebab-sebab kes dibatalkan.

Pada amnya kes-kes yang telah dibatalkan itu adalah merupakan kes yang tidak didaftarkan untuk dibicarakan, antara sebab-sebab sesuatu kes itu terpaksa dibatalkan ialah.

- i. tanah peninggalan si mati itu adalah merupakan tanah Faraid sedangkan permohonan itu dibuat dalam Tanah Adat, begitulah

---

¹ Kes No. 9 PTR 349, 1987. (Lihat Lampiran C).

² Kes No. 1 PTR 349, 1982. (Lihat Lampiran C).

juga jika sebaliknya di mana Tanah itu Tanah Adat sedangkan permohonan dibuat dalam Tanah Faraid.

- ii. Tiada caveat yang didaftarkan terhadap harta itu.
- iii. Harta itu ada mengandungi wasiat (will) di mana permohonannya terpaksa dipindahkan ke Mahkamah Tinggi.
- iv. Pemohon harta itu sendiri telah meninggal dunia.
- v. Alamat baru pemohon itu tidak dapat dikesan lagi.
- vi. Pemohon tidak hadir dalam perbicaraan walaupun telah tiga kali dipanggil untuk berbuat demikian.¹
- vii. Kes ini telah pun dibicarakan sebelumnya.
- viii. Pemohon itu sendiri telah menarik balik terhadap permohonan yang telah dibuat itu. Permohonan harta itu telah pun dibuat atau didaftarkan.
- ix. Harta si mati itu telah pun dipindah milik kepada orang lain.
- x. Si mati sendiri mempunyai harta ataupun harta itu tiada tercatat nama si mati.
- xi. Harta itu melebihi \$600,000 dan terpaksa dipindahkan ke Mahkamah Tinggi kerana itu adalah bidang kuasanya.

5. Masalah-Masalah Yang Dihadapi Oleh Pejabat Daerah Dalam Menyelesaikan Kes-Kes Pesaka.

Masalah yang dihadapi oleh Pejabat Daerah Rembau dan juga Seremban dalam menyelesaikan kes-kes Pesaka adalah banyak, sama ada masalah tersebut melibatkan Pegawai Pembahagian Pesaka sendiri ataupun Pejabat-pejabat kerajaan dan orang perseorangan di dalam tugas pembahagian Pesaka itu.

Pejabat-pejabat kerajaan yang terlibat dalam pemberian dan juga penyelesaian kes-kes Pesaka ini antaranya ialah:

- i. Pejabat Daerah di mana Dato' Penghulu akan menjalankan siasatan tentang harta dan waris si mati.
- ii. Pejabat Tanah di mana Pegawai Petempatan akan membuat penilaian, pembahagian, pendaftaran tentang hak milik harta si mati ataupun pindah milik.

---

¹ Ke No. 3 (Lihat Lampiran B).

- iii. Mahkamah Tinggi bertanggungjawab untuk menyelesaikan kes-kes harta yang melebihi \$600,000 dan juga sekiranya wujud perasaan tidak puas hati di kalangan ahli waris terhadap perintah pembahagian yang telah pun diputuskan.
- iv. Pejabat Kadi bertugas untuk menyelesaikan kes-kes yang berkaitan dengan pembahagian cara faraid sahaja.
- v. Pejabat Hak Milik Geran Tanah.
- vi. Pejabat Pemegang Amanah Raya.

Kesemua badan-badan ini akan memberikan kerjasama kepada Pegawai Pembahagian Pesaka dalam menyelesaikan sebarang masalah yang berkaitan dengan Pesaka. Jadi, sebarang masalah yang dihadapi oleh badan tersebut akan memberi kesan terhadap kelicinan perjalanan pentadbiran Pesaka itu sendiri.

A. Masalah pengurusan perbicaraan.

Terdapat banyak masalah yang terpaksa dihadapi oleh pihak pengurusan dalam pembahagian Pesaka ini, antaranya ialah untuk mendapatkan butir-butir tanah serta keluasanannya. Kadangkala butir-butir yang diberikan itu geran yang kekal ataupun geran itu belum dikeluarkan. Jadi, keadaan ini tentunya menimbulkan kesulitan kepada pihak pejabat pembahagian Pesaka untuk menilai ataupun untuk membuat hak milik ketika perbicaraan itu dijalankan.

Dalam hal untuk mengatasi masalah ini, pihak pengurusan terpaksa menyemak segala butir-butir mengenai tanah dan keluasanannya yang telah diberikan oleh pemohon itu serta memastikan bahawa maklumat itu adalah lengkap. Sekiranya tidak lengkap butir-butir yang dikehendaki itu, pihak yang bertanggungjawab adalah berhak untuk menolaknya.

Di samping itu juga, pihak pengurusan Pejabat Penyelesai Pesaka Kecil juga menghadapi masalah daripada waris-waris itu sendiri terhadap sesuatu perbicaraan. Keadaan ini berlaku adalah akibat dari sikap waris itu sendiri. Di antaranya masalah-masalah itu ialah:¹

- a) Sikap tidak ambil berat dari waris si mati sendiri terhadap harta peninggalan si mati di mana mereka tidak mengemukakan permohonan untuk pembahagian setelah tuan punya harta itu mati berpuluh-puluh tahun lamanya. Di samping itu keterangan tentang kematian iaitu surat mati juga telah hilang.² Sekiranya pihak waris tidak membuat permohonan pembahagian Pesaka harta-harta si mati, ini akan menimbulkan waris-waris yang berlapis dan kadangkala waris-waris itu sendiri tidak dapat memberikan maklumat yang lengkap tentang zuriat si mati dengan detail.

¹ Temu bual dengan Encik Sulaiman bin Kadimi, Pegawai Pembahagian Pesaka Negeri Sembilan Timur, pada 11hb. Februari, 1989.

² Kes No. 9 (Lihat Lampiran C).

- b) Terdapat juga waris-warisan yang tidak mahu bertolak ansur dalam hal ini. Mereka tidak mahu berunding terlebih dahulu sebelum diadakan perbincangan itu.¹ Ini kerana ada waris yang mahukan harta itu dibahagikan mengikut syarak sekiranya cara ini menguntungkannya, begitulah juga sebaliknya. Ada juga terdapat waris yang mahukan semua harta si mati itu dengan alasan dialah yang menjaga dan memelihara si mati ketika beliau masih hidup ataupun ketika si mati sakit.
- c) Apabila tiadanya persefahaman waris-warisan menyebabkan ada di antara mereka yang tidak mahu menghadirkan diri pada hari perbincangan ataupun mereka tinggal di tempat yang jauh dari tempat perbincangan itu. Jadi, keadaan ini menyebabkan tarikh yang lain pula.
- d) Kadangkala terdapat juga nama yang berlainan antara pemilik itu dengan nama si mati, pada hal itu adalah orang yang sama juga. Dengan ini waris-warisan si mati terpaksa dihubungi untuk memastikan akan kebenaran hal tersebut dan mereka akan diminta bersumpah terlebih dahulu untuk membuktikan kebenaran keterangan itu. Keadaan ini tentunya akan mengganggu kelicinan perjalanan perbincangan tersebut.
- e) Terdapat juga butir-butir yang diberikan oleh waris itu tidak lengkap. Ini juga menimbulkan masalah yang akhirnya perbincangan itu terpaksa ditunda sehingga maklumat itu telah lengkap.
- f) Waris-warisan si mati yang telah berhijrah ke tempat yang baru tidak memberikan alamat yang terbaru.² Ini menyebabkan mereka sukar ataupun tidak dapat dihubungi langsung. Sikap yang tidak indah dari waris ini menyebabkan kesulitan kepada pihak penyelesai Pesaka. Di samping itu ketiadaan waris itu menyebabkan keputusan perbincangan itu terpaksa ditangguhkan.
- g) Terdapat juga waris yang tamak dengan harta si mati itu dan mereka akan menyembunyikan geran-geran tanah tersebut dengan tujuan untuk membolot semua harta Pesaka si mati ataupun ingin menjual harta itu kepada orang lain secara tidak rasmi.

Dalam hal untuk mengatasi masalah sikap-sikap waris yang demikian itu, pihak Pejabat Penyelesai Pesaka Kecil hendaklah memberi panduan yang lengkap berhubung dengan proses dalam masalah pembahagian Pesaka itu. Dengan panduan yang dilampirkan bersama borang permohonan Pesaka sedikit sebanyak akan memberi peringatan kepada ahli waris. Sekiranya mereka gagal mematuhi peraturan itu pihak yang berkenaan bolehlah mengambil tindakan yang sewajarnya untuk peringatan kepada mereka seperti

---

¹ Kes No. 2 (Lihat Lampiran C).

² Kes No. 6 (Lihat Lampiran C).

mengenakan denda. Cara begini tentunya akan memberikan kesedaran dan peringatan kepada mereka.

Dalam perbicaraan harta Pesaka telah menimbulkan pelbagai masalah yang dihadapi oleh pihak-pihak tertentu dalam menyelesaikan pembahagian Pesaka. Masalah-masalah tersebut bolehlah dibahagikan kepada:

1. Masalah Pentadbiran dan perbicaraan.
2. Masalah dari pihak orang ramai.

1. Masalah Pentadbiran dan Perbicaraan.

Masalah Pentadbiran bolehlah dibahagikan kepada masalah-masalah berikut:

a) Dalam Masalah Ruang Pejabat.

Masalah ini juga dihadapi oleh pihak Pentadbir Penyelesai Pesaka di Daerah Rembau. Ini kerana didapati ruang Pejabat ini terlalu sempit dan tidak begitu selesa kepada orang ramai untuk digunakan sebagai tempat menunggu perbicaraan, lebih-lebih lagi apabila ia melibatkan waris-waris yang ramai.

Kesesakan waris-waris yang menunggu di ruang ini tentunya boleh mengganggu tugas Pegawai Kerani dan juga kakitangan lain yang sedang menjalankan tugas masing-masing. Kadangkala kakitangan itu sering diganggu dengan pelbagai pertanyaan dari waris-waris tersebut berkenaan dengan masalah yang mereka hadapi sendiri. Ini tentunya sedikit sebanyak telah menimbulkan kurangnya penumpuan sehingga kadang-kadang tergendala kerana terpaksa melayan segala pertanyaan atau keperluan dari waris-waris itu.

Di samping itu juga di Daerah Rembau, perbicaraan itu terpaksa diadakan di dalam bilik Pegawai yang sempit dan dipenuhi dengan meja, fail-fail dan juga almari. Ini menimbulkan beberapa kesulitan lebih-lebih lagi apabila waris-waris yang menghadiri perbicaraan itu ramai sehingga kadangkala ada juga di antara mereka yang terpaksa berdiri di belakang kerana kekurangan kerusi.

Oleh kerana kesesakan di bilik tersebut tentunya menyebabkan Pegawai yang bertugas tidak dapat menjalankan sesuatu perbicaraan itu dengan sempurna. Kadangkala Pegawai tersebut terpaksa meminta bantuan dari waris-waris itu sendiri untuk mendapatkan fail-fail atau lain-lain keperluan yang diperlukan semasa perbicaraan itu sedang berjalan. Ini kerana Pegawai itu tidak dapat menghubungi Kerani Pesaka ataupun kakitangan lain sekiranya terdapat sebarang masalah yang berkaitan dengan sesuatu kes yang sedang dibicarakan itu.

b) Penghulu Tidak Membuat Siasatan Mendalam.

Dalam peruntukan seksyen 18, Akta (Pembahagian) Pesaka, Penghulu adalah bertanggungjawab untuk melaporkan perkara yang dituntut dalam masa

6 bulan selepas berlakunya kematian kepada Pegawai Pembahagian Pesaka, tetapi apa yang diketahui bahawa Penghulu tidak mengikuti peruntukan ini. Sebahagian mereka hanya membuat laporan semata-mata hanya berdasarkan kepada laporan dari pemohon sendiri. Mereka tidak membuat penyiasatan secara mendalam, Cuma memastikan sahaja melalui pemohon apabila mereka diminta untuk datang ke balai Penghulu.

Pemohon itu akan menerangkan waris-warisi mati dan kemungkinan juga berlakunya penipuan dalam hal ini. Terdapat juga pemohon yang tidak memberikan kerjasama seperti tidak hadir walaupun setelah tiga kali dipanggil oleh Penghulu. Ini menyebabkan fail-fail ini terpaksa dikemukakan ke Pejabat Pembahagian Pesaka di bahagian fail bertanggungjawab sehinggalah mendapat kerjasama dari waris yang berkenaan dalam hal ini.

2. Masalah Dari Pihak Orang Ramai.

Salah satu faktor utama yang menyebabkan pengurusan dan penyelesaian Pesaka bagi orang-orang Islam di Daerah Rembau dan Seremban adalah berpunca dari kelemahan dari pihak orang ramai sendiri yang telah menimbulkan pelbagai masalah kepada pihak yang berkuasa.

a) Masalah Kejahilan Waris.

Dalam masalah penyelesaian harta Pesaka, salah satu faktor utama yang menyebabkan kelewatan penyelesaian Pesaka ialah kerana mereka kurang memahami undang-undang pembahagian harta Pesaka. Mereka telah meletakkan sepenuhnya tanggungjawab kepada orang yang dipercayai seperti peguam untuk menguruskan harta Pesaka di mati. Pihak peguam pula akan mengenakan bayaran yang tinggi kepada mereka. Padahal urusan permohonan Pesaka ini boleh diuruskan oleh mereka sendiri tanpa melibatkan orang lain. Semuanya ini adalah berpunca daripada kurangnya pengetahuan mereka mengenai sesuatu undang-undang hinggalah mereka mempunyai anggapan bahawa kes tersebut hanya boleh diselesaikan melalui peguam sahaja.

Salah satu masalah yang sering dihadapi oleh waris-warisi ialah mereka menaruh sepenuhnya kepercayaan kepada anak sulung si mati yang seharusnya menjadi “Kepada Kuasa” (Peminta Kuasa) bagi menguruskan hal-hal yang berkaitan dalam masalah pembahagian Pesaka antara waris-warisi mati. Pada umumnya anak sulung itu akan terlebih dahulu mengerjakan harta Pesaka si mati itu dan mungkin ia akan mengambil kesempatan yang diberikan kepadanya untuk melambatkan pengambilan kuasa kepada waris-warisi yang berhak. Ini kerana bimbang kemungkinan bahagiannya akan kekurangan setelah dibahagikan kelak. Manakala waris-warisi lain yang lebih muda darinya dan yang belum cukup umur akan sentiasa menghormatinya sebagai kepala waris. Sekiranya kepala waris ini melambatkan permohonan pengambilan kuasa, ini tentunya akan menimbulkan perasaan tidak puas hati di kalangan waris lain. Oleh itu, hal ini tentunya akan menimbulkan perbalahan antara mereka dalam masalah ini.

Masalah ini hendaklah diatasi dengan segera supaya orang yang terlibat tidak akan ditipu oleh golongan yang tertentu. Taklimat, penerangan dan juga panduan hendaklah diberikan khususnya kepada masyarakat luar bandar tentang hal-hal yang berkaitan dengan masalah dalam pembahagian Pesaka itu sendiri. Langkah-langkah yang perlu dilaksanakan untuk mengatasi masalah ini di antaranya ialah:

Penerangan yang berbentuk lisan, ini boleh diberikan oleh Pegawai Penerangan ketika mengadakan pertunjukan wayang gambar dari kampung ke kampung. Pendedahan juga hendaklah diberikan kepada ketua kampung, Penghulu, Ahli Jawatankuasa Kemajuan Kampung sama ada dalam bentuk seminar ataupun kursus jangka pendek, agar dengan cara ini penerangan yang diperolehi itu akan disampaikan kepada penduduk kampung masing-masing.

Pegawai-pegawai yang mempunyai peranan dalam masalah pembahagian Pesaka juga boleh mengadakan dialog dengan penduduk kampung secara terbuka mengenai hal-hal yang berkaitan dengan pembahagian tanah.

Dalam cara ini iaitu melalui maklumat dan penerangan yang jelas itu Insyallah tidak akan timbul lagi masalah kejahilan penduduk luar bandar tentang pentadbiran harta Pesaka itu sendiri.

b) Masalah Kehilangan Dokumen.¹

Masalah kehilangan dokumen ini merupakan salah satu masalah yang menyebabkan sesuatu kes pembahagian harta Pesaka itu memakan masa yang panjang. Ini kerana sebelum Pembahagian Pesaka itu dilakukan, waris-warisi mati dikehendaki mengemukakan dokumen-dokumen penting seperti surat bukti kematian, surat-surat keterangan hak milik dan sebagainya. Keadaan lebih tambah merumitkan sekiranya tuan tanah itu telah lama meninggalkan sedangkan surat-surat yang berkaitan itu dipercayai hilang atau musnah.

Sekiranya surat tentang kematian itu telah hilang, maka warisnya bolehlah mengemukakan perkara itu di Pejabat yang berkenaan di mana si mati telah meninggal dunia dengan tujuan untuk mengetahui maklumat tentang kematiannya. Perkara ini boleh juga dilakukan dengan pengakuan secara sumpah oleh saksi yang benar-benar melihat ataupun menyaksikan tentang kematiannya itu. Dalam hal ini, surat sumpah itu diakui sebagai bukti kematian juga.

Di samping itu juga masalah kehilangan surat keterangan hak milik harta si mati menjadi satu masalah lebih-lebih lagi kiranya surat itu telah dipajak gadaikan dan pemberi pinjaman itu pula telah meninggal dunia ataupun telah berhijrah ke tempat lain yang tidak dapat dikesan lagi. Jadi, kesukaran untuk mendapatkan semula segala surat keterangan hak milik si mati itu sedikit sebanyak telah menimbulkan masalah kepada waris si mati dan juga pegawai yang bertanggungjawab. Keadaan ini juga akan menyebabkan

---

¹ Kes No.5 dan 6 (Lihat Lampiran D).

permohonan menuntut harta Pesaka itu turut tergendala sehinggalah segala maklumat yang berkaitan itu telah diperolehi semula.

c) Lambat Mendapat Jawapan Kadi.

Kelewatan mendapatkan jawapan dari pihak Kadi juga kan menyebabkan kes pembahagian secara faraid itu tidak dapat diselesaikan dengan segera. Di dalam masalah faraid ini, Pegawai Pembahagian Pesaka boleh meminta kerjasama dari pihak Kadi untuk menyelesaikan pembahagian tersebut.¹ Oleh itu memang tidak dapat dinafikan peranan yang dimainkan oleh Kadi dalam hal ini. Sekiranya pihak Kadi lambat memberikan jawapan terhadap masalah yang dikemukakan kepadanya akan mengakibatkan juga kelambatan dalam masalah pembahagian Pesaka itu sendiri.

Kelewatan jawapan dari pihak Kadi ini bukanlah berpunca dari kejahilan tetapi ketiadaan kerjasama dari waris si mati itu sendiri. Mereka tidak memberikan tentang kedudukan waris itu dan kaitannya dengan si mati agar dapat dibahagikan bahagian mereka masing-masing dengan adil seperti yang telah ditetapkan oleh syarak. Di samping itu juga terdapat ahli waris yang lambat membuat tuntutan pembahagian sehinggalah wujudnya ahli-ahli waris yang berlapis-lapis terhadap harta Pesaka yang sama itu.² Keadaan tersebut tentunya merumitkan bagi Kadi bagi menentukan siapakah yang berhak serta bahagian yang wajib mereka menerimanya.

B. Masalah Pegawai Penyelesai Pesaka.

Dalam penyelesaian harta Pesaka orang-orang Islam di Negeri khasnya di Daerah Rembau dan Seremban yang secara tidak langsung juga menggambarkan masalah yang sama juga dihadapi oleh daerah-daerah lain di Negeri Sembilan, pelbagai masalah yang sering timbul ketika pembahagian Pesaka sedang dijalankan. Huraian masalah-masalah yang melibatkan pegawai yang berkenaan seperti berikut:

a) Masalah Pertelingkahan Waris.³

Biasanya masalah ini timbul pada Pegawai Penyelesai Pesaka Kecil sebelum hukuman pembahagian ini dikeluarkan terdapat pertelingkahan antara waris-waris iaitu mereka tidak boleh memberikan keputusan sama ada hendak dibahagikan menurut syarak ataupun mengikut cara muafakat di antara kedua-dua belah pihak. Kadangkala terdapat waris-waris yang memohon supaya harta itu dibahagikan menurut hukum syarak sementara isteri pula menuntut harta bersama dan menuntut separuh dari harta-harta itu.

Jadi, perbalahan di antara waris-waris itu timbul juga berkenaan dengan perbelanjaan pengkebumian mayat si mati. Dalam

---

¹ Akta (Pembahagian) Pesaka Kecil 1955, seksyen 12 (5).

² Temu bual dengan Encik Sulaiman Kadimi, Pegawai Pembahagian Pesaka Negeri Sembilan Timur, pada 11hb. Februari, 1989.

³ Kes No. 2 (Lihat Lampiran D).

hal ini juga didapati waris-warisi mati jarang mendapat kata sepakat tentang siapakah di antara mereka yang sepatutnya mengeluarkan perbelanjaan tersebut. Pada umumnya tiada sebarang resit-resit, surat-surat hutang ataupun surat perjanjian jual beli yang ditunjukkan sebagai bukti perbelanjaan itu oleh waris-warisi yang bertanggungjawab. Oleh kerana itulah pertelingkahan sering terjadi di kalangan mereka sehingga kadangkala menyebabkan sebahagian dari waris-warisi tersebut telah enggan untuk menghadiri diri pada hari perbicaraan dijalankan (Lampiran C).

Sekiranya masalah itu tidak dapat diatasi, ianya akan mengakibatkan pengurusan Pesaka tidak dapat berjalan dengan lancar. Jadi, untuk mengatasi masalah ini, Pejabat Peguam Negara hendaklah mengambil daya usaha untuk mengadakan peraturan-peraturan yang lengkap sebagai panduan kepada Pegawai Penyelesai Pesaka Kecil dan juga terhadap orang ramai yang ada mempunyai kaitan dengan permohonan harta Pesaka itu. Peraturan tersebut hendaklah meliputi semua aspek mengenai pembahagian Pesaka seperti undang-undang, proses pembahagian dan juga tindakan yang mesti diambil oleh orang ramai dan Pegawai Penyelesai Pesaka apabila sesuatu permohonan dan Penyelesaian harta Pesaka si mati dibuat di Pejabat Penyelesai Pesaka.

b) Kerumitan Menguatkuasakan Ahli Waris Yang Tidak Hadir.

Pegawai Penyelesai Pusaka juga sering menghadapi masalah di mana waris-warisi yang telah diberikan notis untuk menghadiri dalam sesuatu perbicaraan tetapi enggan hadir. Ada pihak-pihak yang tertentu enggan ataupun sengaja tidak mahu hadir pada hari yang telah ditetapkan kerana sebab-sebab yang tertentu. Akta Pusaka Kecil (Pembahagian) dan Peraturan 1955, tidak memberi kuasa kepada Pegawai Penyelesai Pesaka untuk mengambil sebarang tindakan dengan memaksa waris-warisi itu hadir dalam perbicaraan.¹ Tindakan hanya boleh diambil sekiranya aduan kepada Mahkamah, tetapi terpaksa mengambil masa yang agak panjang. Biasanya tindakan tidak diambil langsung dan orang-orang yang terlibat terlepas begitu sahaja.

Jadi, dalam hal untuk mengatasi masalah ini, perlulah peraturan dibuat untuk membolehkan Pegawai Pesaka itu mengenakan sebarang denda, waran tangkap dan sebagainya untuk memastikan waris-warisi yang berkenaan hadir pada hari perbicaraan yang telah ditetapkan. Bagi berada pula, satu peraturan baru perlulah diadakan untuk kepentingan waris-warisi yang lain iaitu dengan menganggap bahawa ia tiada lagi atau 'Presumption of Death'.

c) Masalah Menghantar Notis.

---

¹ Kes No. 5 (Lihat Lampiran C).

Masalah ini sering dihadapi oleh pihak Pejabat Penyelesai Pesaka Daerah Rembau dan juga Daerah Seremban di mana penghantar notis sukar menghubungi waris-warisan yang telah berhijrah ke tempat lain tetapi alamat mereka yang terbaru tidak dapat dikesan oleh pihak yang berkenaan. Keadaan ini tentunya telah menimbulkan masalah kepada Pegawai Penyelesai Pesaka sendiri dan juga waris-warisan yang terlibat dalam masalah untuk mendapatkan bahagian masing-masing.

Undang-undang Pembahagian Harta Pesaka Kecil 1955 tidak pula memberikan kuasa kepada Pegawai Penyelesai Pesaka untuk menidahkan bahagian waris-warisan yang tidak dapat dikesan itu. Sekiranya pihak Pejabat Daerah begitu yakin bahawa waris yang berhak itu telah pun menerima notis tersebut tetapi mereka dengan sengaja telah enggan atau tidak mahu hadir dalam perbicaraan itu, dalam hal ini perbicaraan itu boleh diteruskan sekiranya pihak yang berkenaan berpuas hati bahawa notis itu telah pun disampaikan. Oleh itu harta tersebut bolehlah dibahagikan mengikut cara pembahagian faraid atau syarak sekiranya tanah itu adalah faraid.¹

Bagi mengatasi masalah menghantar notis kepada pihak yang berkenaan, sekiranya penghantar notis tidak menemui waris-warisan yang terlibat, notis tersebut akan ditampalkan di tempat-tempat awam seperti Pejabat Penghulu Mukim, Balai raya, masjid dan lain-lain tempat yang mudah dilihat orang ramai.

C. Cadangan.

Dalam hal untuk mengatasi sikap ahli waris yang tidak mahu mengambil berat terhadap harta peninggalan si mati atau tidak mahu bertolak ansur, pihak Pejabat Penyelesai Pesaka Kecil hendaklah memberi panduan yang lengkap berhubung dengan proses dalam masalah pembahagian Pesaka itu. Dengan panduan yang dilampirkan bersama borang permohonan Pesaka, sedikit sebanyak akan memberikan peringatan kepada ahli waris. Sekiranya mereka gagal mematuhi peraturan itu, pihak yang berkenaan bolehlah mengambil tindakan yang sewajarnya untuk peringatan kepada mereka seperti mengenakan denda. Cara begini tentunya akan memberi kesedaran dan peringatan kepada mereka.

Bagi mengatasi masalah menghantar notis kepada pihak yang berkenaan pula, sekiranya penghantar notis tidak menemui waris yang terlibat, notis tersebut hendaklah ditampalkan di tempat-tempat awam seperti Pejabat Penghulu Mukim, Balai raya dan masjid dan lain-lain tempat yang mudah dilihat oleh orang ramai.

Dalam hal untuk mengatasi masalah kerumitan menguatkuasakan ahli waris yang tidak hadir dalam sesuatu perbicaraan, perlulah dibuat peraturan

---

¹ Temu bual dengan Encik Ramly Harun, Pen. Petempatan Ting. Khas (Pen. Pentadbir Tanah Daerah Rembau) pada 26 Januari 1989.

untuk membolehkan Pegawai Penyelesai Pesaka mengenakan sebarang denda, waran tangkap dan sebagainya untuk memastikan waris-waris berkenaan hadir pada hari perbicaraan yang telah ditetapkan itu.

Penerangan kepada penduduk luar bandar sama ada dalam bentuk lisan, seminar, kursus dan bidang dialog secara terbuka bolehlah diadakan untuk mengatasi masalah yang berpunca dari sikap orang ramai yang masih jahil tentang pentadbiran harta Pesaka. Dengan cara ini, Insya-Allah segala masalah yang berpunca dari orang ramai akan dapat melicinkan lagi pentadbiran dalam pembahagian Pesaka kepada waris-waris si mati.

Kesimpulan

Kes-kes yang tidak dapat diselesaikan ataupun terpaksa dibatalkan itu bukanlah berpunca dari pihak pentadbir tetapi sebaliknya berpunca dari waris-waris si mati itu sendiri. Ini kerana pihak yang bertanggungjawab tidak mendapat maklumat-maklumat yang cukup ataupun bukti-bukti yang boleh dikemukakan oleh waris-waris itu terhadap sesuatu permohonan pembahagian Pesaka kepada waris-waris yang berhak terhadap harta itu.

Di samping itu tiadanya permuafakatan ataupun sifat tolak ansur juga menyebabkan sesuatu kes itu telah tergendala. Oleh itu, bagi mengatasi masalah tersebut, orang ramai perlulah diberikan penerangan tentang undang-undang dan peraturan-peraturan dalam pembahagian Pesaka sama ada melalui media massa ataupun dialog-dialog dari masa ke semasa. Dengan cara ini, mereka akan dapat mengetahui tentang tindakan yang seharusnya dilakukan bagi mempercepatkan penyelesaian sesuatu kes Pesaka itu.

Penutup

Dari seluruh kajian yang telah dilakukan dapatlah disimpulkan bahawa menurut konsep am Adat Perpatih mengenai perwarisan, sistemnya adalah sistem perwarisan kolektif iaitu setiap ahli waris tidak mempunyai hak milik atas harta peninggalan atau harta Pesaka tetapi mempunyai hak pakai sahaja. Adat ini menganggap bahawa suku ini sebagai satu unit berbentuk matrilineal, exogamous dan monogamous.

Di dalam Adat Perpatih, harta itu adalah menjadi milik suku, bukannya individu ini sekiranya tanah itu adalah tanah adat iaitu harta yang diwarisi secara turun-temurun dalam satu suku yang tertentu. Ini menyebabkan golongan lelaki satu suku yang tertentu. Ini menyebabkan golongan lelaki tidak berhak memilikinya tetapi mereka hanya berhak untuk memakan hasil seumur hidup sahaja (life occupant). Keadaan ini bercanggah dengan syarak, contohnya syarak telah menetapkan bahawa bahagian anak lelaki adalah dua bahagian anak perempuan kerana tanggungjawab seseorang lelaki itu adalah lebih berat iaitu terpaksa menyara hidup anak dan isterinya.

Menurut catatan sejarah, terdapat 12 suku dalam Adat Perpatih di mana Suku Biduanda merupakan suku yang mempunyai kedudukan istimewa jika dibandingkan

dengan suku-suku yang lain. Ini kerana anggota daripada suku inilah yang mempunyai hak untuk menyandang jawatan undang-undang luak.

Di kalangan masyarakat bersuku ini, orang lelaki akan tinggal di kawasan kepunyaan ibu isterinya (ibu mertua) dan dia dipanggil sebagai “orang semenda”. Setiap suku itu pula terbahagi kepada kumpulan kecil iaitu ‘perut’ yang diketuai oleh seorang buapak. Menurut adat ini, seseorang itu berkemungkinan menjadi anggota perut walaupun tiada mempunyai hubungan darah.

Proses ini dinamakan ‘berkedim’ yang makna umumnya ialah saudara. Kedim ini terbahagi kepada dua jenis iaitu kedim pada adat dan Pesaka dan kedim pada adat pada lembaga.

Satu lagi konsep penting dalam Adat Perpatih ialah merantau di mana anak-anak muda keluar mencari rezeki bagi mengumpulkan harta. Dengan cara ini akan dapat menambahkan lagi pengalaman bagi seseorang anak lelaki sama ada yang bakal menjadi pemimpin masyarakat atau ketua dalam sesebuah masyarakat. Manakala Adat Temenggung adalah berbeza dengan Adat Perpatih di mana adat ini, sistem kekeluargaan adalah berbentuk ‘bilateral’ sedangkan Adat Perpatih sistem kekeluargaannya bersifat ‘matrilineal’. Walaupun begitu Adat Temenggung tidak membezakan anggotanya mengikut puak kerana tiadanya sistem suku tetapi adat ini banyak dipengaruhi oleh hukum syarak.

Sistem Pesaka Islam merupakan suatu sistem pembahagian yang adil dan sempurna di mana sistem ini telah menentukan siapakah yang lebih berhak terhadap harta peninggalan si mati dan juga menentukan bahagian masing-masing. Islam juga telah menetapkan bahagian yang tertentu supaya berlaku pemilikan secara adil mengikut hak masing-masing dan tidak berlaku kezaliman dengan dimiliki oleh golongan-golongan tertentu sahaja. Keadilan Allah dalam menetapkan bahagian masing-masing menyebabkan seseorang anak akan dapat menikmati hasil usaha ayahnya, begitu juga seseorang isteri itu akan dapat merasai hasil usaha suaminya.

Dalam Islam, sebab-sebab yang membolehkan seseorang itu mewarisi Pesaka ada tiga iaitu kekerabatan, perkahwinan dan Wala’. Ini bermakna, apabila wujudnya sebab-sebab tersebut bolehlah seseorang itu mewarisi Pesaka dari seseorang yang lain dengan syarat tiada apa-apa halangan lain.

Dalam pembahagian harta Pesaka kepada ahli-ahli waris terdapat beberapa prosedur tertentu yang harus diikuti sebelum pembahagian mestilah dibuat terlebih dahulu oleh waris-waris yang berhak dengan cara melantik salah seorang daripada mereka untuk menguruskan penyelesaian Pesaka itu. Maklumat yang perlu diisi ialah bukti-bukti nilai harta, mana-mana ahli waris dan kaitannya dengan si mati.

Setelah permohonan pembahagian selesai, barulah penilaian akan dibuat ke atas harta-harta si mati untuk menentukan sama ada harta itu termasuk dalam kategori harta Pesaka kecil iaitu nilainya tidak melebihi \$600,000 atau sebaliknya. Penilaian akan dilakukan oleh Pegawai Petempatan atau Pegawai Penyelesai Pesaka daerah berkenaan di mana tanah itu berada di dalam bidang kuasanya.

Setelah selesai penilaian dibuat, permohonan itu akan dihantar ke Mahkamah Kadi untuk difaraidkan mengikut bahagian masing-masing. Dalam masalah Tanah Pesaka Adat, Mahkamah Kadi tidak dapat melaksanakan dan menerima cara pembahagian adat dan ia hanya boleh dilakukan oleh Mahkamah Adat sahaja.

Setelah itu barulah notis perbicaraan akan dihantar kepada waris-waris yang berhak sebulan sebelum tarikh perbicaraan itu diadakan. Perbicaraan itu akan dilakukan oleh Pegawai Penyelesai Pesaka Kecil, manakala di Daerah Rembau akan dilakukan oleh Pegawai Petempatan bagi kes-kes tanah Adat sahaja.

Setelah perbicaraan pembahagian Pesaka itu selesai, kadangkala ada di antara ahli waris yang kurang berpuas hati dengan keputusan perbicaraan itu. Keadaan ini kan menyebabkan wujudnya pertelingkahan bersampingan. Ini boleh diselesaikan dalam perbicaraan lain dalam tempoh dua bulan dari tarikh arahan itu dikeluarkan dengan syarat pertikaian itu adalah mengenai harta tidak alih, jika harta alih nilainya mestilah melebihi \$600,000.

Sebenarnya, segala keputusan yang dikeluarkan adalah bergantung kepada temu duga waris-waris si mati di mana mereka diminta bersumpah terlebih dahulu sebelum memberikan sebarang keterangan yang berkaitan. Sekiranya terdapat ahli waris yang tidak berpuas hati terhadap perintah pembahagian itu, mereka bolehlah membuat rayuan untuk perbicaraan semula yang hanya boleh dilakukan di Mahkamah Tinggi. Rayuan itu boleh dilakukan sekiranya ada harta si mati yang tidak dimasukkan dalam permohonan yang asal. Keadaan ini kadangkala berlarutan hingga menyebabkan berlakunya perbicaraan untuk kali keduanya.

Semua masalah tersebut akan diselesaikan oleh Pegawai Penyelesai Pesaka yang mana ini adalah salah satu daripada tanggungjawabnya. Namun begitu, masalah yang berkaitan dengan tanah Pesaka Adat akan diselesaikan oleh Dato' Lembaga bagi setiap suku. Sebelum memutuskan sesuatu kes perbicaraan itu, Pegawai Penyelesai Pesaka perlu menimbangkan bidang kuasa yang telah diperuntukkan dalam Akta Harta Pesaka Kecil (Pembahagian) 1955.

Di samping itu, Pegawai Penyelesai Pesaka hendaklah menyiasat setiap permohonan, perbicaraan dan mengeluarkan sebarang keputusan terhadap perbicaraan tersebut. Beliau juga berhak untuk membuat perintah perlantikan seseorang sebagai penjaga kepada orang yang belum sempurna akalnya sedangkan ia berhak menerima Pesaka tersebut.

Undang-undang Pembahagian Harta Pesaka Kecil sedikit sebanyak dapat membantu dalam menyelesaikan pelbagai masalah yang dihadapi dalam pembahagian sesuatu harta Pesaka kecil itu. Setiap kes harta Pesaka kecil yang tidak menghadapi sebarang masalah akan dapat diselesaikan dalam tempoh empat hingga lima bulan sahaja dan ini telah memenuhi tujuan asal penggubalan undang-undang tersebut.

Tetapi perlu juga disedari bahawa tidak semua kes yang dikemukakan itu mudah untuk diselesaikan. Terdapat banyak kes yang rumit yang tidak dapat diselesaikan dengan segera. Penyelesaian kes-kes tersebut kadangkala memakan masa hingga bertahun-tahun. Sebagai contohnya, sehingga akhir tahun 1987 di Daerah Seremban dan Rembau terdapat sejumlah 198 kes yang tidak dapat diselesaikan yang

boleh digolongkan kepada dua kategori iaitu kes-kes yang ditangguhkan dan kes-kes yang sedang menunggu maklumat dari waris-waris.

Secara amnya, kes-kes yang ditangguhkan itu adalah timbul dari kalangan orang-orang Melayu memandang mereka adalah penduduk majoriti di daerah tersebut. Manakala kes-kes yang tidak dapat diselesaikan itu pada amnya berpunca dari pelbagai masalah sama ada timbul daripada pentadbiran dan perundangan atau masalah-masalah luaran terutamanya masalah perhatian masyarakat terhadap masalah Pesaka. Ini disebabkan sebahagian dari mereka bersikap indah tidak indah dalam usaha menuntut kuasa, tidak bermuafakat untuk memiliki tanah dan tidak hadir dalam perbincangan kerana ada perselisihan faham dalam keluarga.

Timbulnya masalah ini kerana undang-undang pembahagian Pesaka itu tidak memperuntukkan beberapa peruntukan yang penting yang membolehkan pihak waris dan Pegawai Penyelesai Pesaka untuk bertindak segera dalam menyelesaikan sesuatu kes itu. Ia juga banyak bergantung kepada pihak-pihak lain. Sekiranya kelemahan salah satu pihak tentunya akan mengakibatkan kelewatan untuk menyelesaikan kes-kes pembahagian Pesaka berkenaan.

Cara Mengatasi

Mengenai undang-undang Tanah khususnya, harta Pesaka perlulah ada kerjasama antara waris apabila hendak membuat sesuatu permohonan agar perselisihan dan pertelingkahan sesama mereka akan dapat diselesaikan. Memandangkan pengaruh adat masih kuat dalam pembahagian Pesaka, peranan Kadi dan Pejabat Agama patut dilipat gandakan dengan memberikan penerangan-penerangan tentang cara pembahagian harta Pesaka mengikut lunas-lunas Islam yang sebenarnya supaya dapat menyangkal tuduhan-tuduhan yang menyatakan bahawa sistem pembahagian harta Pesaka dalam Islam menyebabkan berlakunya pemecahan tanah yang tidak ekonomi.

Bagi mengatasi masalah orang ramai yang selalunya memberikan sambutan yang dingin terhadap masalah pembahagian Pesaka, tindakan yang positif perlulah diambil seperti memberi penerangan yang seluas mungkin kepada para penduduknya terutama yang tinggal di kawasan luar bandar yang kebanyakannya tidak memahami hal keadaan sebenar tentang pembahagian harta Pesaka. Kalaupun masalah ini tidak dapat diselesaikan dengan segera, selama itulah masalah pembahagian Pesaka itu akan mengalami kesukaran. Kerjasama dari orang ramai tidak mungkin akan diperolehi kerana mereka kurang memahami tentang masalah-masalah pembahagian harta Pesaka itu. Oleh itu, bagi mengatasi masalah tersebut beberapa langkah-langkah positif perlulah dilaksanakan dengan beberapa cadangan antaranya ialah:

1. Pejabat Pengarah Tanah ataupun Pejabat Tanah boleh mengeluarkan risalah-risalah yang menerangkan tentang cara-cara untuk membuat permohonan pembahagian harta Pesaka, bayaran yang dikenakan dan implikasi dari pembahagian tersebut. Risalah ini boleh disebarkan melalui Pejabat Penerangan, Penghulu, Ahli Jawatankuasa Kampung, masjid-masjid dan lain-lain.

2. Penerangan secara lisan juga bolehlah diberikan oleh Pegawai Penerangan semasa mengadakan lawatan ataupun pertunjukan filem-filem bergerak di kawasan kampung. Penerangan ini boleh juga diberikan kepada guru-guru, Penghulu dan Ahli Jawatankuasa Kampung untuk disampaikan kepada penduduk di kawasan masing-masing.
3. Pegawai-pegawai Pejabat Tanah boleh juga mengadakan dialog-dialog dari masa ke semasa dengan organisasi mengenai masalah pentadbiran tanah khususnya masalah pentadbiran harta Pesaka.
4. Hendaklah diterjemahkan segala undang-undang dan juga peraturan-peraturan yang dikeluarkan itu ke dalam bahasa kebangsaan termasuk dalam tulisan jawi/ Rumi kerana kebanyakan undang-undang dan segala peruntukan itu dicetak dalam Bahasa Inggeris.

Dalam menyelesaikan masalah-masalah yang dihadapi oleh orang ramai dalam perkara ini peranan penghulu-penghulu tidaklah hanya memberi penerangan kepada anak buahnya sahaja, malah mestilah mengambil inisiatif untuk melaporkan kepada Pemungut hasil Tanah tentang mana-mana harta Pesaka yang belum diambil kuasa selepas enam bulan dari tarikh kematian tuan tanah menurut seksyen 18¹ di mana pemilik mana-mana tanah yang telah mati dan tidak ada tindakan kepada pengetahuan penghulu di tempat di mana tanah itu terletak dalam masa 6 bulan dari tarikh kematian, penghulu hendaklah melaporkan perkara tersebut kepada Pejabat Tanah. Pemungut Hasil Tanah seterusnya patut memberi arahan supaya penghulu-penghulu membuat pembahagian harta sama ada waris-waris yang berkenaan lambat membuat permohonan ataupun tidak.

Kuasa membuat laporan ini haruslah juga diberikan kepada Jawatankuasa Kemajuan Kampung agar dengan ini dapat mengatasi masalah tersebut dari terjatuh ke tangan orang-orang tengah atau peguam. Menurut seksyen 31 (1)² seseorang peguam itu tidak boleh menghadiri sesuatu perbicaraan itu tanpa kebenaran dari Pemungut Hasil Tanah tetapi tidak melarang peguam dari menyediakan perintah pembahagian harta Pesaka tersebut.

Keseluruhan dari semua perbincangan ini dapatlah disimpulkan bahawa pentadbiran harta Pesaka menghadapi pelbagai masalah dan hal ini tidak dapat tidak mesti diatasi. Ini perlu dan mesti dilakukan kerana ia bukan sahaja bertujuan untuk menyelesaikan segala tunggakan-tunggakan kerja, tetapi gerakan ini sekurang-kurangnya dapat menjamin kecekapan Pentadbiran Tanah serta dapat membantu usaha-usaha kerajaan bagi melaksanakan pelbagai projek di negara ini dengan cara yang lebih berkesan lagi.

---

¹ Akta Harta Pesaka Kecil (Pembahagian), 1955.

² Ibid.

BIBLIOGRAFI

Al-Quran Tafsir Pimpinan ar-Rahman, 1982. Bahagian Agama Jabatan Perdana Menteri.

A. Buku-Buku Bahasa Arab.

Al-Jaburi, Abu Yaqzan Atiyah, 1969. Hukum al-Mirath fi al-Syarikat at al-Islamiyat. Baghdad: Dar al-Nazir.

Al-Abbas, Syamsuddin Muhammad bin Abi, 1938M. Nihayah al-Muhtaj ila Sharsh al-Minhaj. Cetakan keenam. Mesir: Matbakah al-Halabi wa Auladuh.

Al-Ghandur, Ahmad, 1967M. Al-Mirath fi al-Islam wal qanun. Cetakan kedua. Mesir: Dar al-Makarif.

Ibn Qudamah, Abdullah bin Ahmad Ibn Muhammad, 1969/ 1389. Al-Mughni. Juz. 6. al-Qahirah: Maktabah al-Qahirah.

....., Sahih Muslim, juz. 2. Mesir: Matbakah Isa al-Babi al-Halabi wa Syurakahu, t.t.

B. Buku-Buku Bahasa Malaysia Dan Inggeris.

Abdullah Siddik (Dr), 1975. Pengantar Undang-Undang Adat di Malaysia. Kuala Lumpur: Penerbitan Universiti Malaya.

Abdullah rahman bin Haji Muhammad, 1964. Dasar-dasar Adat Perpatih. Kuala Lumpur: Pustaka Antara.

Abdul Kadir haji Ismail, 1983. sistem Pustaka Islam. Kuala Lumpur: Yayasan Dakwah Islamiah Malaysia.

Azizah Kassim, 1969. "Kedudukan Wanita di dalam Masyarakat Melayu Beradat Perpatih Negeri Sembilan". Latihan Ilmiah Universiti Malaya.

Gould, Julius and William L. Kolb, ed. 1964. A Dictionary of the Social Sciences. Great Britain: Tavistock Publications.

Hooker, M.B. ed. 1971. Readings in Malaya Adat Laws. Singapore: Singapore University Press.

Koentjraningrat (Dr), 1970. Pengantar Antropologi. Kuala Lumpur: Pustaka Antara.

Nordin Selat (Dr), 1976. Sistem Sosial Adat Perpatih. Kuala Lumpur: Utusan Melayu.

C. Kertas Kerja Dan Majalah.

Abdullah Siddik (Dr), “Adat dan Modenisasi:, Kertas Kerja Seminar Persejarahan dan Adat Perpatih, anjuran Majlis Belia Negeri Sembilan, pada 10-12 April 1974.

Abdul Samad Idris, “Kemurnian dalam Adat Perpatih:. Kertas Kerja Seminar Persejarahan dan Adat Perpatih, pada 10-12 April 1974.

Ahmad Ibahim. Prof, “ Islamic Customary Law/ Malaysia”, dalam Intisari, Vol. II No. 2.

Haji Kamarul Zaman bin Haji Habib, “ Sistem Pembahagian dan Pengurusan Pesaka di Semenanjung Malaysia”, Kertas Kerja Seminar Faraid Peringkat Kebangsaan di Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, pada 4 dan 5 Jun 1983.

Haji Wan Mohamed bin Haji Wan Mustapa, Hakim Mahkamah Tinggi Sabah “Pentadbiran Harta Pesaka Kecil Orang-orang Islam”, Kertas Kerja Seminar Faraid Peringkat Kebangsaan di Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, pada 4 dan 5 Jun 1983.

Idris bin Haji Tain, “ Beberapa Konsep Penting Dalam Sistem Adat Perpatih:, Kertas Kerja Seminar Persejarahan dan Adat Perpatih, pada 10-12 April 1974.

Mohd Din bin Ali, “Two Forces in Malay Society”, Intisari (1962).

D. Undang-Undang Malaysia.

Akta Harta Pesaka Kecil (Pembahagian) 1955.
(Akta 98)

Peraturan-peraturan (Pembahagian) Harta Pesaka Kecil 1955.

Pekeliling Ketua Pengarah Tanah dan Galian Persekutuan.

E. Responden.

Encik Ramly, Pen. Petempatan Ting. Khas (Pen. Pentadbiran Tanah Daerah Rembau). Temu bual, 26 Januari 1989.

Encik Mustapa bin Haji Alias, Pegawai Penyelesai Pesaka Kecil Daerah Seremban. Temu bual, 16 dan 24 Januari 1989.

Encik Sulaiman Kadimi, Pegawai Pembahagian Pesaka Negeri Sembilan Timur. Temu bual 11 Februari 1989.

Borang A
[Aturan 3 (1)]

LAMPIRAN A (1)

NEGERI.....
DAERAH.....
ORDINANCE (PEMBAHAGIAN) HARTA PESAKA KECIL, 1955
Guaman Pembahagian No..... Tahun 19.....

Dalam Hal Harta Pesaka..... Si mati
Permintaan Daripada..... Yang Beralamat
.....

PERMINTAAN DI BAWAH SEKSYEN 8

..... Pemohon yang tersebut namanya
di atas menyatakan seperti berikut:

..... yang tersebut namanya di atas telah mati di .....
.....pada atau lebih kurang pada.....hari bulan.....19.....

Saya adalah seorang yang ada kepentingan dalam harta Pesaka yang tersebut
sebagai orang yang berhak menerima Pesaka/ Si piutang/ Pembeli/ Penghulu/
Pengawal bagi Mukim.....

[Persaudaraan saya dengan si mati itu ialah.....]

Sepanjang yang saya ketahui dan percaya si mati ada meninggalkan.....
seorang balu/ seorang balu lelaki yang bernama.....
dan waris yang hampir sekali seperti berikut:

Nama	Alamat	Persaudaraan dengan si mati

Si mati pada tarikh kematiannya ada mempunyai harta yang berikut:

A. HARTA YANG TAK BOLEH DIALIH

Hak milik	No. Lot	Daerah	Mukim	Nilai lebih kurang

B. HARTA YANG BOLEH DIALIH

Butir-butir harta yang boleh dialih	Nilai lebih kurang

Butir-butir piutang	Jumlah	Nama dan alamat orang yang berhutang

Si mati pada tarik kematiannya ada berhutang seperti di bawah:

Butir-butir hutang	Jumlah	Nama dan alamat si piutang

Si mati ada meninggalkan waris-waris Pesaka yang berikut yang berhak mendapat bahagian daripada harta Pesakanya:

Nama	Umur	Alamat	Persaudaraan dengan si mati

Saya memohon supaya harta si mati itu dibahagi-bahagikan mengikut cara yang diperuntukkan dalam halaman II Ordinance (Pembahagian) Harta Pesaka Kecil, 1955.

Sepanjang yang saya ketahui tiada apa-apa permohonan telah dibuat oleh sesiapa dahulu daripada ini supaya harta si mati itu dibahagi-bahagikan.

Bertarikh di.....pada.....hari bulan....., 19.....

Borang D
[Aturan 4 (2)]

NEGERI.....
DAERAH.....
ORDIAN (PEMBAHAGIAN) HARTA PESAKA KECIL, 1955
Guaman Pembahagian No..... tahun 19.....

Dalam Hal Harta Pesaka..... Si Mati
Permintaan Daripada..... Yang Beralamat
di.....

NOTIS PERMINTAAN DAN PERBICARAAN
(Seksyen 9)

Bahawa permintaan telah dibuat oleh.....
Yang beralamat di .....supaya dibahagi-bahagikan
harta Pesaka dan barang-barang kepunyaan.....
si mati, yang dahulunya beralamat di .....

ADALAH DENGAN INI DIBERI KETAHUI BAHAWA:

Permohonan itu akan dibicarakan di.....
pada.....hari bulan.....19..... pada pukul.....pagi.

Semua orang yang ada apa-apa kepentingan dalam harta Pesaka si mati itu
adalah dikehendaki hadir pada waktu dan di tempat yang tersebut di atas.

Barang siapa yang hendak membantah permohonan itu bolehlah membuat
bantahan bertulis kepada Pemungut sebelum tarik yang di atas itu.

Bertarikh di.....pada.....hari bulan....., 19.....

.....
Pemungut
(T.M)

NEGERI.....
DAERAH.....
ORDIAN (PEMBAHAGIAN) HARTA PESAKA KECIL, 1955
Guaman Pembahagian No..... Tahun 19.....

Dalam Hal Harta Pesaka..... Si Mati.
Permintaan Daripada..... Yang Beralamat
Di.....

PERINTAH PEMBAHAGIAN
(Seksyen 13)

Perkara ini setelah di bawa untuk diselesaikan di.....
pada..... hari bulan.....19..... di hadapan saya yang bertandatangan di
bawah ini, Pemungut dari Daerah.....

MAKA ADALAH DIPERINTAHKAN BAHAWA:

Pertamanya bahagian harta si mati yang tak boleh dialih sebagaimana yang
dinyatakan dalam Jadual I dalam ini hendaklah dibahagi-bahagikan mengikut cara
yang diperuntukkan dalam Jadual yang tersebut.

Keduanya bahagian harta si mati yang boleh dialih sebagaimana yang
dinyatakan dalam Jadual II dalam ini hendaklah dibahagi-bahagikan mengikut cara
yang diperuntukkan dalam Jadual yang tersebut.

Ketiganya Pemberian Surat Kuasa Mentadbir Pesaka yang dikembalikan
bersama ini dan ditanda sebagai Borang F adalah dikeluarkan
kepada.....
beralamat di .....
Berkenaan dengan harta-harta si mati yang tidak termasuk dalam Jadual I dan II
dalam ini.

Keempatnya bahawasanya nilai bersih harta Pesaka itu, saya dapati adalah
sebanyak \$.....dan bayaran Cukai Harta Pesaka atasnya yang berjumlah
\$..... hendaklah dibayar oleh .....

Diperbuat di bawah tandatangan dan menteri saya di.....
pada.....hari bulan....., 19.....

.....
Pemungut

Saya memperakui bahawa bayaran Cukai Harta Pesaka yang tersebut di atas
telah dibayar pada hari ini.

....., 19.....

.....
Pemungut
(T.M)

Jadual I

NEGERI.....

HARTA YANG TAK BOLEH DIALIH YANG AKAN DIBAHAGI-BAHAGIKAN

No. Hak milik	Daerah	Mukim	Nama orang yang berhak menerima Pesaka	Bahagian yang akan didaftarkan

Bertarikh di..... 19.....

.....
Pemungut

Rekod Pendaftaran oleh Pendaftar Hak Milik dan/ Pemungut Hasil Tanah.

Jadual II

NEGERI.....

HARTA YANG BOLEH DIALIH YANG AKAN DIBAHAGI-BAHAGIKAN

Butir-butir	Nama orang yang berhak menerima Pesaka

Bertarikh di....., 19.....

JADUAL E

Bahawa diberitahu adalah.....
 Suku.....telah menuntut hak Pesaka seperti
 tersebut di bawah ini iaitu Pesaka.....
 suku yang telah mati dan ia meminta kepada saya mendaftarkan namanya dalam
 mukim Regis tree tuan punya harta itu.

2. Oleh yang demikian barang siapa jua hendak membantah akan tuntutan itu
 hendaklah menyatakan ban tahannya itu di Pejabat Tanah, Rembau, Negeri Sembilan
 atau pada terlebih dahulu daripada.....pagi/ petang .....
 hb....., 19.....

3. Maka tiadalah di terima akan sebarang bantahan terkemudian daripada tarikh
 yang tersebut di atas itu.

Bertarikh di Rembau pada.....hb.....,19.....

Pentadbir Tanah Daerah
 Rembau

Kenyataan Tanah Pesaka

No. hak milik	Lot	Luas	mukim

PERINGATAN:

1. Sila bawa kad pengenalan, surat keterangan mati, geran tanah dan lain-lain keterangan pada hari perbincangan.
2. Sila pastikan juga supaya waris-warisan yang berkenaan dan Dato' Lembaga hadir pada hari perbincangan.
3. Jika ada waris-warisan yang tidak dapat hadir pada hari perbincangan diharap dapat mengemukakan surat pengakuan dengan bersaksi.
4. Segala cukai tanah hendaklah dijelaskan terlebih dahulu dan sila bawa resitnya pada hari perbincangan untuk pengesahan.

Borang F
[Peraturan 7 (2)]

NEGERI.....
DAERAH.....

AKTA HARTA PESAKA KECIL (PEMBAHAGIAN), 1955
Guaman Pembahagian No..... Tahun 19.....

Dalam Hal Harta Pesaka..... Si Mati
Petisyen.....beralamat.....

PEMBERIAN SURAT KUASA PENTADBIRAN DI BAWAH SEKSYEN 13

Saya.....dengan ini memberitahu
bahawa pada.....hari bulan.....19..... Surat Kuasa Pentadbiran mengenai
harta Pesaka dan barang-barang kepunyaan .....
si mati yang dahulunya beralamat.....
telah diberi kepada.....
iaitu setelah ia mengaku janji akan mentadbirkan harta dan barang-barang itu dan
akan membuat suatu inventori penuh dan benar mengenainya dan akan menunjukkan
inventori itu kepada ..... bagi Daerah itu dalam tempoh enam bulan dari
tarikh pemberian ini atau dalam tempoh yang lanjut sebagaimana yang ditetapkan dari
semasa ke semasa oleh ..... dan juga akan memberi kepada
..... suatu akaun yang benar mengenai harta Pesaka dan barang-
barang yang tersebut dalam tempoh satu tahun dari tarikh itu juga atau dalam tempoh
yang lanjut sebagaimana yang ditetapkan dari semasa ke semasa oleh .....

Pemberian ini adalah tertakluk kepada had-had yang berikut:

Ianya adalah terhad di bawah seksyen 13 Akta Harta Pesaka Kecil (Pembahagian)
kepada memungut dan memelihara harta si mati dan kepada menerima piutang-
piutang yang mena di bayar kepada harta pesakanya tertakluk kepada arahan-
arahan.....
Suatu jadual harta si mati adalah dilampirkan bersama ini.

Diberi bahawa tandatangan dan menteri saya di .....
pada.....hari bulan.....19.....

.....
Pemungut Hasil Tanah
Pegawai Daerah
Pegawai Pentadbir Sarawak

Borang F
[Peraturan 7 (2)]

NEGERI.....
DAERAH.....

ORDINANCE (PEMBAHAGIAN) HARTA PESAKA KECIL, 1955
Guaman Pembahagian No..... Tahun 19.....

Dalam Hal Harta Pesaka..... Si Mati
Permintaan Daripada..... Yang Beralamat
di.....

JADUAL HARTA SI MATI YANG TERSEBUT NAMANYA DI ATAS

	\$	
Jumlah besar nilai:-		
Tanggungan:-		
NILAI BERSIH		

PERAKUAN BAYARAN

Saya dengan ini memperakui bahawa wang sebanyak \$.....
kerana bayaran cukai harta Pesaka yang kena dibayar berkenaan dengan harta yang
tersebut di atas telah dibayar.

Bertarikh pada.....hari bulan....., 19.....

.....
Pemungut

JADUAL F

KERAJAAN NEGERI SEMBILAN

PERINTAH PENTADBIR TANAH DI BAWAH SEKSYEN 10
ENAKMEN PEMEGANGAN ADAT CAP 215

Bahawa saya atas permohonan..... suku
dari .....beralamat.....yang
dibuat kepada saya pada.....hari bulan.....19.....di bawah seksyen
10 Enakmen Pemegangan Adat, YTM Dato' Sedia Raja Undang Rembau sewajarnya
telah menyiasat tuntutan.....untuk didaftarkan sebagai
pemunya, melalui hak warisan kepada.....si mati,
iaitu pemunya Pesaka adat yang di perihalkan di bawah perintah ini.

Sekarang saya..... Pentadbir Tanah
Daerah, Rembau menyampaikan keputusan YTM Dato' Sedia Raja Undang Luak
Rembau yang telah dipersetujui oleh Tua Suku Dato' .....
bahawa nama yang ternyata dalam Jadual di bawah ini adalah berhak dan dengan ini
mengisytiharkan di/ mereka adalah pemunya Pesaka adat tersebut.

Bertarikh pada.....hari bulan....., 19.....

.....
Pentadbir Tanah Daerah,
Rembau.

Buku Nota Bicara Balai Undang
Vol.....
Vol.....Muka Surat

Resit bayaran perintah.

JADUAL

BUTIR-BUTIR TANAH			BUTIR-BUTIR PENERIMA	
Mukim	No. Hak Milik	No. Lot	Nama Dan Kad Pengenalan	Bahagian Akan Didaftarkan

LAIN-LAIN PERINTAH

FORM H
(REGULATION B)
STATE OF: SELANGOR
DISTRICT:.....

SMALL ESTATES (DISTRIBUTION) ACT, 1955
DISTRIBUTION SUIT NO:..... OF 19.....

In the estate of..... deceased
Petition of.....
of .....

APPOINTMENT OF GUARDIAN
(Section 10)

Where it appears the.....
.....
.....
is a beneficiary/ are beneficiaries of, or claimant to an interest in, the estate of
.....deceased and
that the said.....
.....
.....
a person of unsound mind or is a minor/ are minors.

Now wherefore I, ...
for the District of ..... Hereby Appoint .....
of .....
TO BE THE GUARDIAN of the said.....
.....
.....
.....
.....
for the purpose of all proceeding in the above-mentioned suit.

Made at.....this.....day of....., 19.....

.....
(Collector of Land Revenues)

Ingatan Pendaftaran dibuat dalam Suratan-suratan/ Hak milik dalam daftar yang dijadualkan di bawah ini, mulai dari pukul.....pada ..... hari bulan ....., 19..... Pemungut..... Daerah.....	Fail Mengenai ..... Jilid..... Folio..... No. ....

PERINTAH PENDAFTARAN CAVEAT DI BAWAH
SEKSYEN 13 (2) ORDINANCE (PEMBAHAGIAN)
HARTA PESAKA KECIL, 1955 AKTA 98

Saya ..... Penolong
Pentadbir Tanah Daerah bagi Daerah.....pada menjalankan kuasa
yang diberikan oleh Seksyen 13 (2) Ordinance (Pembahagian) Harta Pesaka Kecil,
1955 Akta 98 dengan sesungguhnya, demi untuk melindungi hak bahagian
.....
.....
.....di atas tanah seperti jadual di bawah atas nama
.....
sebagai Pemegang Amanah untuk .....
.....
.....
yang masih belum cukup umur/ tidak siuman, dilarang untuk dipindah milik ataupun
dijual ataupun dihapuskan dengan apa jua cara sekalipun hak bahagian yang dipegang
oleh si Pemegang Amanah yang dinyatakan di atas sehingga caveat ini dimansuhkan
oleh saya ataupun dengan Perintah Mahkamah.

Bertarikh di.....
Pada.....

.....
PEMUNGUT

JADUAL TANAH			
MUKIM	LOT NO.	HAK MILIK	LAIN-LAIN HAL

PEGAWAI PEMBAHAGIAN PESAKA
Selangor Timur,
Pejabat Daerah Hulu Langat,
Kajang,
Selangor.

FORM I
[Regulation 5 (1)]
MALAYSIA

State of.....
District of.....

SMALL ESTATES (DISTRIBUTION) ACT, 1955.
DISTRIBUTION SUIT NP:..... OF 19.....

In the Estate of .....
.....
deceased Petition of .....
of .....

ORDER TO TRANSFER TO HIGH COURT
(Section)

Whereas it appears to me that the estate the subject, matter of the above-mentioned
Suit is not a Small Estate as defined in the ACT.

NOW THEREFORE I .....
..... of the District
of .....HEREBY TRANSFER the above- mentioned petition to
the High Court at.....

Dated this..... day of .....19.....

.....
Collector of Land Revenue
District Officer
Sarawak Administrative Officer.

BORANG K1

NEGERI-NEGERI TANAH MELAYU

Negeri.....

DI MAHKAMAH TINGGI DI .....

RAYUAN CIVIL NO..... TAHUN 19.....

GUAMAN PEMBAHAGIAN NO..... TAHUN 19.....

Dalam hal Harta Pesaka ..... si mati
 Permintaan daripada ..... Yang beralamat
 di .....

SURAT RAYUAN

ORDINAN (PEMBAHAGIAN) HARTA PESAKA KECIL, 1955

(Seksyen 29)

Dalam perkara.....yang beralamat di.....
 .....si mati.....
 yang beralamat di.....pemohon.
 .....pemohon/ pihak yang ada kepentingan
 dengan ini merayu kepada Mahkamah Tinggi di.....terhadap
 keputusan Pemungut yang bertarikh pada.....hari bulan.....
 19.....dalam guaman yang di atas.

2. Keputusan Pemungut yang tersebut di atas itu dengan ringkasnya adalah seperti berikut.

3. Alasan-alasan yang orang yang merayu itu berdasarkan ialah seperti berikut:

PERATURAN-PERATURAN (PEMBAHAGIAN) HARTA PESAKA KECIL

Borang K2
[Peraturan 10 (1)]
MALAYSIA

Negeri.....
DI MAHKAMAH TINGGI DI.....
Rayuan Sijil No..... Tahun 19.....

Dalam Harta Pesaka.....si mati
Petisyen daripada.....beralamat
di.....

NOTIS RAYUAN

AKTA (PEMBAHAGIAN) HARTA PESAKA KECIL, 1955
(Seksyen 29)

Sila ambil perhatian bahawa.....
Sebagai seorang yang terkilan dengan Perintah/ Keputusan/ .....
yang dibuat/ dilakukan oleh.....bagi Daerah.....dalam
Guaman Pembahagian yang tersebut di atas pada.....hari bulan.....
.....19..... adalah merayu kepada Mahkamah/ keputusan sebagaimana
diputuskan itu iaitu.....
.....

Bertarikh pada..... hari bulan....., 19.....

.....
Peguam cara/ Pihak Merayu

Kepada Pemungut Hasil Tanah/ Pegawai Daerah/ Pegawai Tadbir Sarawak bagi
Daerah.....
dan kepada.....
.....

Borang K3

NEGERI-NEGERI TANAH MELAYU

Negeri.....

DI MAHKAMAH TINGGI DI.....

Rayuan Civil No..... Tahun 19.....

Guaman Pembahagian No..... Tahun 19.....

Dalam Hal Harta Pesaka .....si mati
Permintaan daripada..... Yang
beralamat di.....

NOTIS SUPAYA MENGAMBIL REKOD

Adalah diberi ketahui bahawa rekod rayuan dalam perbicaraan yang tersebut di atas itu telah siap sekarang ini dan bahawa tuan/ puan mestilah, dalam masa 14 hari dari tarikh notis ini disampaikan:

- a) Membayar kepada saya di pejabat ini wang sebanyak \$.....
kerana bayaran baki belanja menyediakan rekod rayuan itu; dan
- b) Memasukkan di pejabat ini dua salinan surat rayuan dengan borang yang dikembalikan bersama ini.

Dan juga adalah diberi ketahui bahawa jika tuan/ puan tidak menurut kehendak notis ini dalam tempoh 14 hari yang tersebut di atas itu, maka rayuan tuan/ puan akan disifatkan sebagai telah ditarik balik.

Bertarikh pada.....hari bulan.....19.....

.....
Pemungut

Borang P

PERSEKUTUAN TANAH MELAYU

Negeri.....

Daerah.....

ORDIAN (PEMBAHAGIAN) HARTA PUSAKA KECIL, 1955

Guaman Pembahagian No..... Tahun 19.....

Dalam hal Harta Pesaka.....si mati
Permintaan daripada.....yang beralamat
di.....

PERMOHONAN YANG KEMUDIAN
(SEKSYEN 19)

Bahawasanya pada.....hari bulan....., 19.....
suatu perintah telah dibuat dalam hal ini iaitu (1).

Dan bahasanya adalah mustahak di (2).

Saya.....
yang beralamat di.....
Memohon kepada Pemungut bagi Daerah.....
yang tersebut supaya (3).

Diperbuat pada.....hari bulan....., 19.....

.....
Pemohon

-
- a) Memasukkan perintah yang dahulu yang berkenaan dengan permohonan ini.
  - b) Masukkan apa yang dikehendaki, misalnya dilantik pemegang amanah baharu, pentadbir baharu, ditarik balik syarat.
  - c) Masukkan apa perintah yang dikehendaki.
-

BORANG R
[Peraturan 5 (3)]

MALAYSIA

Negeri.....
Daerah.....

AKTA HARTA PESAKA KECIL (PEMBAHAGIAN), 1955

Guaman Pembahagian No..... Tahun 19.....

Dalam hal Harta Pesaka.....si mati
Petisyen.....beralamat
.....

PERINTAH PINDAH
[Seksyen 4 (2)]

Bahawasanya permohonan telah dibuat oleh.....
bagi Daerah.....dalam Negeri.....
supaya Guaman yang tersebut di atas dipindahkan kepada.....
bagi Daerah.....dalam Negeri.....

Maka oleh yang demikian saya.....

.....
Pengarah Tanah dan Galian (Negeri)/ Ketua Pengarah Tanah dan Galian
(Persekutuan).....
Dengan ini memerintahkan supaya petisyen mengenai Guaman yang tersebut
didengar dan diputuskan oleh.....
bagi Daerah.....dalam Negeri.....

Dibuat pada.....hari bulan....., 19.....

.....
Pengarah Tanah dan Galian (Negeri)
Ketua Pengarah Tanah dan Galian
(Persekutuan)

BORANG S

Negeri.....
Daerah.....

ORDIAN (PEMBAHAGIAN) HARTA PESAKA KECIL, 1955

Guaman Pembahagian No..... Tahun 19.....

Dalam hal Harta Pesaka.....si mati
Permintaan daripada.....yang beralamat di.....

NOTIS PERBICARAAN PERMOHONAN YANG KEMUDIAN
(Seksyen 17)

Permohonan telah dibuat pada.....
yang beralamat di.....kepada
Pemungut supaya¹.....

ADALAH DIBERI KETAHUI bahawa permohonan itu akan dibicarakan di.....
.....pada.....hari bulan....., 19.....
pada pukul.....pagi.

Semua orang yang suka hendak memberi apa-apa keterangan atas permohonan itu
adalah dikehendaki hadir pada waktu dan di tempat yang tersebut di atas itu.

Bertarikh pada.....hari bulan....., 19.....

.....
Pemungut

---

¹ Masukkan apa yang dikehendaki.

BORANG T

Negeri.....

Daerah.....

ORDIAN (PEMBAHAGIAN) HARTA PESAKA KECIL, 1955

Guaman Pembahagian No..... Tahun 19.....

Dalam hal Harta Pesaka.....si mati
Permintaan daripada.....
yang beralamat di.....

PERINTAH ATAS PERMOHONAN YANG KEMUDIANNYA
(Seksyen 19)

Bahawasanya permohonan telah dibuat oleh.....
yang beralamat di.....supaya
suatu perintah selanjutnya dibuat dalam Guaman yang tersebut di atas itu:

Oleh yang demikian, saya.....
Pemungut bagi Daerah.....
Dengan ini memerintahkan bahawa.....
.....
.....
.....

Diperbuat pada.....hari bulan....., 19.....

.....
Pemungut

KEBENARAN MEMINDAH MILIK/ MEMAJAK/ MENCAGAR TANAH
PESAKA ADAT DI BAWAH SEKSYEN 7 (iv) UNDANG-UNDANG TANAH
PESAKA ADAT BAB. (215)

Kebenaran Bil:

Tahun:

Kebenaran adalah diberi kepada.....
untuk memindah milik/ memajak/ mencagar Tanah Pesaka Adatnya.....
kepada .....
.....
dengan kelulusan oleh YTM Dato' Sedia Raja Undang Luak Rembau di atas
persetujuan Tua Suku Dato'.....

Saya..... Pentadbir Tanah Daerah
Rembau dengan ini menyampaikan kelulusan tersebut.

Sila Puan hadir di Pejabat Tanah Rembau untuk mengisi dan menandatangani
borang pindah milik (Borang 14 KTN).

Bertarikh di Pejabat Tanah, Rembau pada.....hari bulan.....,
19.....

.....
Pentadbir Tanah Daerah,
Rembau.

Bayaran Hukuman RT.

Buku Nota Jilid:..... Muka surat:..... (Buku nota Bicara
Balai Undang)

Ini adalah kebenaran bagi mendaftarkan No.
Perserahan..... Jilid.....
Folio.....pada:.....hari bulan....., 19.....

SURAT AKUAN SAKSI
(Am. 80)

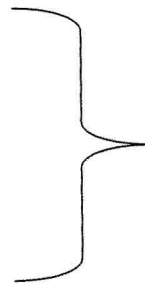
SURAT AKUAN

Saya.....
dengan sesungguhnya dan sebenarnya mengaku bahawa:

dan saya membuat surat akuan ini dengan kepercayaan bahawa apa-apa yang tersebut
di atas di dalamnya adalah benar, serta menurut Undang-undang Surat Akuan 1960.

Diperbuat dan dengan sebenarnya diakui
oleh namanya yang tersebut di atas iaitu

.....
Di .....
di Negeri.....
pada..... hari bulan....., 19.....

.....
K/P:

Di hadapan saya,

.....

(Tandatangan Yang Di Pertua, Mahkamah Tengah,
Pengadil atau Pesuruhjaya Sumpah).

BUKTI PENYAMPAIAN

Surat Menyurat P.T. P.D	Jenis Surat Cara	Tandatangan Penerima	Tarikh Disampaikan

Di sampaikan oleh saya:

.....

Pengantar Notis

PROBATE AND ADMINISTRATION NOTICE OF ISSUE OF GRANT

1. Name of deceased.....
2. Date of death.....
3. Petition number and Court.....
4. Date on which Grant was issued/ Distribution Order made.....
.....
5. Name and right of person in whose favor made.....
.....

.....
AR/ CLR.

BORANG (B)

PROBATE AND ADMINISTRATION

NOTICE OF APPLICATION

1. Name of deceased.....
2. Date of death.....
3. Petition number and Court.....
4. Name and right of petitioner.....
.....

.....
AR/CLR

Date.....

PEJABAT PEMBAHAGIAN PESAKA
Selangor Timur,
Pejabat Tanah Hulu Langat,
Kajang Selangor.

Tel: 334704

Bil: ULDS

Tarikh:

Tuan/ Puan,

Harta Pesaka:

Merujuk kepada perkara tersebut di atas, sukacita dimaklumkan bahawa perbicaraan akan diadakan pada.....hari bulan....., 19..... Jam;..... pagi/ petang, bertempat di Pejabat Tanah Hulu Langat.

2. Perkara-perkara yang mustahak semasa perbicaraan:-

- a) Semua waris-warisan dikehendaki hadir.
- b) Surat mati/ surat sumpah.
- c) Kad pengenalan.
- d) Surat beranak (bagi waris yang belum ada kad pengenalan).
- e) Geran tanah.
- f) Dokumen-dokumen perang berhubung dengan Pesaka si mati.

3. Kerjasama dari tuan/ puan amatlah diharapkan.

Sekian terima kasih,

‘BERSIH CEKAP AMANAH’

Saya yang menurut perintah,

.....
Pegawai Pembahagian Pesaka,
Selangor Timur.

Salinan kepada:.....

PERSEKUTUAN TANAH MELAYU

NEGERI.....
DAERAH.....

(Undang-undang Membahagikan Harta Pesaka Kecil, Tahun 1955)
BICARA HARTA PESAKA BIL;

Di dalam perkara Pesaka dan Harta Benda.....si mati
Permintaan daripada.....
yang beralamat di.....

SURAT PERSETUJUAN

Bahawa saya.....(K/P. No:)
yang bertandatangan di bawah ini, ialah salah seorang daripada waris-waris si mati
yang tersebut di atas berhak menerima sebahagian daripada harta Pesaka dan harta
bendanya.

Bahawa saya, ketahui yang si mati itu pada masa ada hayatnya mempunyai
sebidang tanah/ tanah-tanah yang terkandung di dalam daftar seperti berikut:-

No. hak milik	No. Lot	Mukim	Daerah

dan juga benda yang boleh dipindahkan seperti berikut:-

Maka saya dengan sesungguhnya dan dengan akal fikiran dan tubuh badan
yang sihat dan dengan tidak digagahi oleh sesiapa pun bersetuju menyerahkan
kesemuanya hak bahagian saya itu kepada.....
.....dan dengan surat persetujuan ini maka hapuslah
segala tuntutan hak saya dalam harta Pesaka si mati ini.

Ditandatangani oleh saya.....
.....
.....
di .....
pada.....hari bulan....., 19.....

} .....
(K/P. No:)

Di hadapan saya:-

.....
(Pentadbir Tanah Daerah/ Majistret)

FORM II

(Regulation II)

STATE: SELANGOR
DISTRICT:.....

SMALL ESTATES (DISTRIBUTION) ACT, 1955
DISTRIBUTION SUIT NO.....OF 19.....

In the estate of.....deceased
Petition of.....
of.....

APPOINTMENT OF GUARDIAN
(Section 10)

Where it appears that.....
.....
.....
is a beneficiary/ are beneficiaries of, or casement to an interest in, the estate of.....
.....deceased
and that the said.....
.....
.....
a person of unsound mind or is a nipper/ are minors.

How Wherefore I, ...
.....for the District of.....
Hereby Appoint.....
of .....
To Be The Guardian of the said.....
.....
.....
.....
.....
for the purpose of all proceeding in the above-mentioned suit.

Made at.....his.....day of....., 19.....

.....
Collector of Lend Revenue

PERSEKUTUAN TANAH MELAYU
NEGERI.....
DAERAH.....
(Undang-undang Membahagikan Harta Pesaka Kecil, Tahun 1955)

BICARA HARTA PESAKA BIL

Di dalam Perkara Pesaka dan Harta Tanah.....si mati
Permintaan daripada.....
yang beralamat di.....

SURAT PERSETUJUAN

BAHAWA SAYA, ...(K/P. No.....)
yang bertandatangan di bawah ini, ialah salah seorang daripada waris-warisi si mati
yang tersebut di atas ini berhak menerima sebahagian daripada harta Pesaka dan harta
bendanya.

Bahawa saya, ketahui yang si mati itu pada masa ada hayatnya mempunyai
sebidang tanah/ tanah-tanah yang terkandung di dalam daftar seperti berikut:-

No. hak milik	No. Lot	Mukim	Daerah

dan juga benda yang boleh dipindahkan seperti berikut:-

Maka saya dengan sesungguhnya dan dengan akal fikiran dan tubuh badan
yang sihat dan dengan tidak digagahi oleh sesiapa pun bersetuju menyerahkan
kesemuanya hak bahagian saya itu kepada.....
.....dan dengan surat persetujuan ini maka hapuslah
segala tuntutan hak saya dalam harta Pesaka si mati ini.

Ditandatangani oleh saya.....
.....
.....
di .....
pada.....hari bulan....., 19.....

.....
(K/P. No: .....)

Di hadapan saya:-

.....
(Pentadbir Tanah Daerah/ Majistret)

SURAT PERSETUJUAN
NEGERI SEMBILAN
(UNDANG-UNDANG PEMBAHAGIAN HARTA PESAKA KECIL)
TAHUN 1955
GUAMAN PEMBAHAGIAN NO:.....

Di dalam perkara Pesaka dan harta benda.....si mati
Permintaan daripada.....yang tinggal
di.....
Bahasa saya.....
yang bertandatangan di bawah ini ialah salah seorang daripada waris-waris si mati
tersebut di atas ini yang berhak menerima sebahagian daripada harta Pesaka dan harta
bendanya.

BAHAWA SAYA ketahui yang si mati itu pada masa hayatnya mempunyai sebidang
tanah/ tanah-tanah yang terkandung di dalam daftar tanah seperti berikut:-

No. Hak Milik	No. Lot	Mukim	Daerah	Negeri

Dan juga harta benda yang boleh dialih seperti berikut:

Maka adalah saya, dengan sesungguhnya dan dengan akal fikiran dan tubuh badan
yang sihat serta tanpa digagahi oleh sesiapa pun bersetuju:

Untuk menerima hak bahagian saya.

Untuk menyerahkan kesemuanya hak bahagian saya itu kepada.....

.....
dan dengan ini saya sesungguhnya faham bahawa saya tidak berhak lagi dan
terputuslah segala tuntutan hak saya di dalam Harta Pesaka selepas saya
menurunkan tandatangan di bawah ini:

Ditandatangani oleh:

.....
di.....
pada....., 19.....

Di hadapan saya:

.....
(Magistrate/ Pemungut Hasil
Tanah/ Penolongnya)

**CONTOH KES-KES FARAIID YANG TIDAK DAPAT DISELESAIKAN BAGI
DAERAH SEREMBAN (1982-87)**

PTS 349/ 023/ 84.

Permohonan Seksyen 8 harta si mati

Si mati ialah Indun bt. Md. Salleh yang telah meninggal dunia pada 31.10.1977
jam 10.30 p.m.

Permintaan daripada : Asiah bt. Idris,
Kampung saga,
Rantau, Negeri Sembilan.

Kes ini sepatutnya di dengar pada 3.9.1984 tetapi pemohon telah datang pada
tarikh tersebut ke Pejabat Tanah Seremban meminta ditangguhkan perbicaraan
pada bulan Oktober kerana salah seorang daripada waris si mati tidak dapat
menghadiri perbicaraan.

Nilai bersih harta Pesaka si mati dianggarkan bernilai \$20,000/-

Waris-waris si mati ialah: Asiah bt. Idris (AP)
Hj. Mohd Rawi Shahrin (AL).
Mat Tawil Shahrin (AL).

Surat Persetujuan:

Haji Mohd Rawi (K/P: 2499219) 47 tahun. Encik. Inf. 303, Kem Sri Aduka,
Gerik, Perak adalah salah seorang waris harta Pesaka si mati dan bersetuju harta
Pesaka yang dipohon oleh Asiah bt. Idris (K/P: 4001190) dijalankan perbicaraan
tanpa kehadiran Haji Mohd Rawi.

Permohonan Seksyen 8 Harta si mati.

Si mati ialah Noriah bt. Ali yang telah meninggal dunia pada 3.8.1959 jam 10.00 pagi kerana sakit perut. Umurnya 27 tahun.

Permintaan daripada: Zulkifli bin Yusuf,
FRU Jalan Yazid Ahmad,
Seremban.

Waris-waris si mati ialah: Mohd Jan Yusuf (AL).
Zulkifli Yusuf (AL).
Mari bt. Yusuf (AP).
Mariam bt. Yusuf (AP).

Si mati ada meninggalkan sebidang tanah iaitu:

No. Hak Milik	Daerah	Mukim	Yang Berhak	Bahagian
EMR 335	Seremban	Rantau	Mariam Yusuf	$\frac{1}{4}$
Lot 1603 (1/2 bhg)			Mari Yusuf	$\frac{1}{4}$

Surat Pengakuan:

Yusuf bin Lamit (duda si mati) K/P: 1020364 adalah waris yang berhak atas si mati dan ia telah bersetuju untuk menyerakkan haknya kepada kedua-dua orang anak perempuannya iaitu:

- i. Mariam bt. Yusuf (K/ P: 4384590)
- ii. Mari bt. Yusuf (K/ P: 3817165).

Mohd Jan bin Yusu (T) 207521 37 tahun, HQ SKN 3 KAWAL DI RAJA PENRESSEN KEM, KICHING SARAWAK adalah waris yang berhak atas harta Pesaka si mati dan juga telah bersetuju untuk menyerahkan haknya kepada:

- i. Zulkifli bin Yusuf [K/ P: KPL 41006 (P)]

Perbicaraan harta Pesaka si mati sepatutnya telah pun didengar pada 4.4.1986 tetapi terpaksa ditangguhkan sebab waris tidak hadir dan kes akan didengar semula pada 4.7.1986 jam 9.45 pagi di Pejabat Tanah dan Galian, Seremban.

PTS 349/ 006/ 86.

Permohonan Seksyen 8 harta si mati

Si mati ialah Subrayan @ Rajamanikam s/ o Pachiappan yang telah mati pada 21.8.1985 jam 2.35 a.m. Beliau berumur 43 tahun dan merupakan bekas guru.

Permintaan daripada : Kamalan a/ p Venpadasalam,
104, Jalan Braddon,
Kuala Keluang, Jelevu.

Waris-waris si mati ialah:

Kamalan a/ p Venpadasalam (balu).
Punavesvary a/ p Subrayan @ Rajamanikam.
Sasikala a/ p Subrayan @ Rajamanikam.
S. Paramaguru a/ l Subrayan @ Rajamanikam.
Thanesegaran a/ l Subrayan @ Rajamanikam.

Si mati ada meninggalkan sebidang tanah iaitu:

No. Hak Milik	Lot	Daerah	Mukim	Nilai
HS (D) 5832	1114	Seremban	Seremban	\$65,000

Pejabat Penyelesai Pesaka Kecil Negeri Sembilan telah beberapa kali membuat notis memanggil waris dan juga orang yang ada sangkut paut dengan harta si mati supaya menghadirkan diri di Pejabat Tanah Daerah tetapi kehadiran waris-waris kurang mendapat sambutan. Oleh itu, keputusan tidak dapat dibuat dan permohonan ini terpaksa dibatalkan oleh Encik Shamsudin bin Haji Yaakob selaku Pemungut bagi Daerah Seremban.

CONTOH KES-KES FARAIID YANG TIDAK DAPAT DISELESAIKAN BAGI DAERAH REMBAU (1982-87).

PTR 349.

Permohonan menuntut harta Pesaka di bawah fasal 8.
Si mati ialah Fatimah bt. Baki yang telah meninggal dunia pada 31.7.1973 jam 6.05 p.m. di Hospital Besar, Kuala Lumpur. Beliau berumur 46 yahun.

Permintaan daripada : Alias bin ahmad,
932, Company Angkut, Port Dikson.

Waris-waris si mati ialah: Alias bin Ahmad (AL).
Zainal bin Ahmad (AL).
Kamariah bt. Ahmad (AP).
Zainon bt. Ahmad (AP).
Normah bt. Ahmad (AP).
Ahmad bin Baki (duda).

Si mati ada meninggalkan harta tidak alih iaitu:

No. Hak Milik	Lot	Mukim	Nilai
EMR 1634	730	Nerasau	\$6,000

Kes ini telah dibicarakan di Pejabat Tanah Rembau pada 2.11.1982 jam 9.45 pagi tetapi tiada jalan penyelesaian untuk membahagikan harta Pesaka itu kepada waris-waris yang berhak. Ini disebabkan tiadanya persepakatan antara mereka dalam hal ini.

PTR 349/ 170/ 83.

Permohonan menuntut harta Pesaka di bawah fasal 8.

Si mati ialah Kadir bin Amat yang telah meninggal dunia pada 14.7.1983 jam 4.00 p.m. Beliau berumur 74 tahun.

Permintaan daripada : Ibah bt. Bake,
Kampung Semerbok,
Kota, Negeri Sembilan.

Si mati mempunyai sebidang tanah yang ditanami dengan pokok getah, luasnya 1a. 13r-10p yang bernilai \$4,000.

Harta Yang Tidak Boleh Dialih:

No. Hak Milik	Daerah	Mukim	Orang Yang Menerima	Bahagian
EMR 268 Lot 321	Rembau	Semerbok (Getah)	Pisah bt. Rahmat	Semua

Kes ini telah didengar di Pejabat Tanah Rembau pada 5.6.1984 tetapi terpaksa ditangguhkan kerana waris tidak hadir dalam perbicaraan. Kes ini didengar semula pada 21.11.1984 di Pejabat Tanah Rembau jam 11.30 a.m.

Si mati meninggalkan seorang balu iaitu Ibah bt. Baka, 2 orang anak perempuan dan seorang anak lelaki.

PTR 349.

Permohonan menuntut harta Pesaka di bawah fasal 8.

Si mati ialah Abd. Rashid bin Jaafa yang telah pun meninggal dunia pada 12.12.1949.

Permintaan daripada : Saherah bt. Abd. Rahman,
Kampung Pedas Hilir,
Rembau.

Waris-waris si mati ialah: Idris b. Abd. Rashid (AL).
Saherah bt. Abd. Rahman (balu).

Si mati ada mempunyai sebidang tanah iaitu:

No. Hak Milik	Daerah	Mukim	Orang Yang Menerima	Bahagian
MG. 281 Lot 1185 (1/2 bhg)	Rembau	Pedas (Sawah)	Saherah bt. Abd. Rahman	Semua

Kes ini telah didengar pada 13.8.1984 tetapi terpaksa ditangguhkan kerana waris tidak hadir. Perbicaraan dilakukan semula pada 21hb. November, 1984 jam 11.15 di Pejabat Tanah Rembau.

Surat Pengakuan:

Waris si mati iaitu Idris bin Abd. Rahman (K/ P: 2484549) mengaku hendak memberikan bahagiannya dan harta tersebut kepada ibunya Saherah bt. Abd. Rahman (K/ P: 2484089).

PTR 349/ 102/ 84.

Permohonan menuntut harta Pesaka di bawah fasal 8.

Si mati ialah Minah bt. Jadi yang telah meninggal dunia pada 6.9.1983 jam 3.20 a.m. Umurnya 79 tahun.

Permintaan daripada : Saudah bt. Sadin,
Kampung Pedas,
Batu 3, Rembau.

Waris-waris si mati ialah : Saudah bt. Sadin.
Alijah bt. Imin.

Nilai bersih harta si mati ialah \$3,500 dan bayaran habuan Baitulmal atasnya yang berhak sebanyak $\frac{1}{2}$ yang berjumlah \$1,750.00.

Si mati mempunyai sebidang tanah yang seluasnya 2a. 3r.02p.

No. Hak Milik	Daerah	Mukim	Orang Yang Berhak	Bahagian
EMR 192 Lot 342 (1/2 bhg)	Rembau	Pedas	Saudah bt. Sadin Alijah bt. Imin	4/12 2/12

Kes ini telah didengar pada 21.1.1986, kemudiannya telah ditangguhkan sebab waris tidak hadir dan didengar semula pada 24.12.1987 di Pejabat Tanah Rembau jam 11.00 pagi.

PTR 349/ 102 85.

Permohonan menuntut harta Pesaka di bawah fasal 8.

Si mati ialah Imban bt. Bidin yang telah meninggal dunia pada 2.6.1962 jam 6.00 p.m. di kampung Chenkau, kota. Umurnya 86 tahun.

Permintaan daripada: Mohd Yusuf bin Kadir,
Kampung Chengkau Hulu,
Rembau.

Waris-waris si mati ialah : Syarah bt. Hj. Saat.
Mohd Yusuf b. Kadir.

Si mati mempunyai sebidang tanah iaitu:

No. Hak Milik	Daerah	Mukim	Orang Yang Berhak	Bahagian
EMR 1091 Lot 790 (Semua)	Rembau	Chengkau	Syarah bt. Hj. Saat Mohd Yusuf Kadir	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$

Kes ini telah dibicarakan pada 14.11.1985 tetapi terpaksa ditangguhkan kerana waris tidak hadir dan didengar semula pada 14.1.1985 jam 10.00 pagi di Pejabat Tanah Rembau.

Surat Pengakuan:

Waris-waris yang mempunyai hak atas tanah itu telah memberikan persetujuan untuk memberikan hak mereka atas Pesaka Imban bt. Bidin diserahkan semuanya pada ibunya Puan Syarah bt. Hj. Saat.